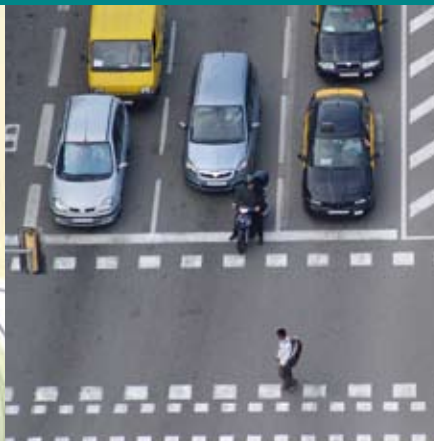

Agència de Salut Pública

La recerca en salut pública a Barcelona

Agència de Salut Pública
Memòria científica
2007-2008

R

Agència de Salut Pública

La recerca en salut pública a Barcelona

Agència de Salut Pública
Memòria científica
2007-2008

**Projecte general
i coordinació editorial**

Carme Borrell
Patricia Altimira

Realització

Primer Segona
serveis de comunicació

Disseny gràfic original

Joan Colomer

Fotografies

Marta Jordi
Fris Imatge
Imatge i Producció Editorial
de l'Ajuntament de Barcelona
Jupiter Images

Impressió

Primer Segona
serveis de comunicació

Edita

Agència de Salut
Pública de Barcelona
Pl. Lesseps, 1
08023 Barcelona
Tel. 93 238 45 45
Fax 93 217 31 97
www.aspb.cat

Octubre 2009

Dipòsit legal: B-41.882-2009

Imprès sobre paper reciclat.

La coordinació editorial vol
manifestar el seu agraïment
a totes aquelles persones
que han contribuït a elaborar
aquest document.

Sumari

5	Presentació
7	La perspectiva científica a l'ASPB
8	Objectiu de la memòria científica
8	L'organització de la recerca
8	Les àrees temàtiques i les línies de recerca
9	Els projectes finançats
9	La producció científica
9	L'activitat de docència i formació
13	Activitat de recerca
15	1 Àrea de Determinants de Salut
15	Comportaments i estils de vida
19	Determinants de salut segons els grups d'edat
20	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments
23	2 Àrea de Problemes de Salut
23	Salut sexual i reproductiva
25	Salut laboral i risc psicosocial del treball
26	Malalties transmissibles
30	Accidents i lesions
31	Càncer
33	3 Àrea de Desigualtats en Salut
33	Desigualtats de gènere
34	Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques
37	4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat
39	5 Àrea de Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents
41	6 Àrea de Metodologia
43	Activitat de docència
47	Annexos
47	La recerca a l'ASPB en xifres
54	Índex d'investigadors i investigadores
57	Índex d'investigadors i investigadores en formació
60	Resumen en castellano
74	English abstract

Presentació

Isabel Ribas i Seix

Presidenta de l'Agència
de Salut Pública de Barcelona

Presentem novament la memòria de recerca de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, que dóna continuïtat a les anteriors i segueix evidenciant el compromís continuat amb el foment de la recerca. No és habitual que un organisme públic que té com a principal objectiu la prestació d'un servei de primera magnitud com és la salut pública sigui a la vegada un potent organisme en el camp de la recerca. Però l'Agència de Salut Pública de Barcelona entén que la recerca vinculada a la prestació de serveis és una eina poderosa per afavorir l'excel·lència en la pràctica professional i, per tant, la millora de la salut de la ciutadania. En aquest sentit, ha associat la prestació de serveis de salut pública de qualitat al desenvolupament d'activitats d'investigació i docència d'alt nivell en bona part dels seus serveis.

La recerca permet generar nou coneixement per a la salut pública i facilita la innovació de les seves prestacions. Al mateix temps, tant la recerca com la docència són elements fonamentals de motivació de les organitzacions i dels seus professionals. De tota manera, sovint esdevé difícil compatibilitzar les activitats del dia a dia i de la recerca, la qual cosa comporta una dedicació superior a l'habitual. Un altre valor afegit és que a l'Agència de Salut Pública de Barcelona la recerca i la docència han permès formar un ampli nombre de persones investigadores que actualment són professionals que treballen en altres institucions de salut pública del nostre país.

Les línies de recerca que apareixen reflectides en aquesta memòria són les àrees relatives als determinants de salut, els problemes de salut, les desigualtats en salut, les polítiques sanitàries, els serveis sanitaris i els serveis a la comunitat, la salut internacional i una àrea per a temes relacionats amb la metodologia. La recerca queda reflectida en l'abundant nombre de projectes i de publicacions en revistes científiques. També presentem l'oferta docent i formativa que, en col·laboració amb diverses institucions acadèmiques tant de la ciutat com de Catalunya i d'altres països, configura un ventall destacat de formació especialitzada en el camp de la salut pública i les diverses disciplines que la integren.

La perspectiva científica a l'ASPB

A Barcelona, la institució responsable de la salut pública a la ciutat és l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). L'ASPB emana de la Carta Municipal de Barcelona, que la configura com un organisme autònom, participat de manera conjunta per l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya i adscrit al Consorci Sanitari de Barcelona. A més a més de tenir un clar paper de suport en l'exercici de l'autoritat sanitària local, les seves funcions es desenvolupen en els àmbits de la protecció i la promoció de la salut, la vigilància de la salut pública i l'atenció a les persones drogodependents i, principalment, són:

- Conèixer l'estat de salut de la població i els seus principals determinants.
- Desenvolupar polítiques per millorar l'estat de salut de la població.
- Garantir la prestació de serveis de salut pública.

La missió de l'ASPB és vetllar per la salut de les persones residents a Barcelona i visitants mitjançant:

- El coneixement de l'estat de salut de la població i els factors que el determinen.
- El desenvolupament de polítiques per mantenir i millorar la salut de la població.
- La garantia de la prestació de serveis en el terreny de la salut pública assumint íntegrament les tasques que se'n deriven per a l'exercici de l'autoritat sanitària a la ciutat.

L'ASPB vol integrar el concepte de "bona pràctica" en salut pública a través de la promoció de l'acció basada en l'evidència i l'avaluació, així com de la recerca i la formació, i aspira a contribuir, conjuntament amb les institucions acadèmiques, a la millora de la salut de

la població. De la mateixa manera, l'ASPB vol reforçar el lideratge intersectorial de l'acció en salut a Barcelona, en interacció amb altres institucions i entitats presents a la ciutat que poden contribuir als seus fins, i té la vocació de col·laborar amb tots aquests serveis, per la qual cosa sempre cercarà les fórmules més apropiades per complir la seva missió.

La visió de futur de l'ASPB és ser una organització de referència en la gestió i la innovació en salut pública, amb un lideratge reconegut, i aspira a l'excel·lència en els seus serveis integrant la bona pràctica en salut pública a través de l'avaluació i la cerca de la qualitat total.

La recerca, entesa com el conjunt de processos sistemàtics que persegueixen generar nou coneixement que es pugui generalitzar, constitueix un element clau de l'activitat de l'ASPB. La recerca, així doncs, es configura com un element essencial de suport a la bona pràctica professional a través de la introducció d'innovacions com a element mediador i es resumeix en la cultura d'estreta interrelació entre la recerca, la innovació i el servei de l'ASPB. Al seu torn, aquesta pràctica professional s'articula al voltant del catàleg de productes i serveis de l'ASPB (figura 1) i integra els conceptes de:

- salut pública basada en l'evidència;
- introducció d'innovacions;
- avaluació continuada, interna i externa;
- difusió del nou coneixement, i
- revisió periòdica de la cartera de serveis amb nous productes i serveis.

En aquest sentit, l'ASPB es constitueix com un marc privilegiat per al desenvolupament d'activitats de recerca estretament vinculades a les accions de salut pública i comunitària.

Objectiu de la memòria científica

L'objectiu central d'aquesta memòria és presentar de manera estructurada i sintètica els principals projectes i productes de la recerca i la docència portades a terme des de l'ASPB en els darrers dos anys (2007-2008). També descriu els diversos productes docents que s'han anat consolidant a partir de les activitats de recerca i de la pràctica de la salut pública en els diversos vessants. Aquest document pretén actualitzar la memòria que es va iniciar fa uns anys i que recull els productes de recerca i docència des de 1997.

El document s'estructura entorn de cinc eixos principals:

- L'organització de la recerca.
- Les àrees temàtiques i les línies de recerca.
- Els projectes finançats.
- La producció científica.
- L'activitat de docència i formació.

A continuació es resumeixen les principals contribucions d'aquests dos anys en cadascun dels apartats esmentats.

L'organització de la recerca

Les activitats de recerca i docència es troben sota la responsabilitat de la Direcció de Recerca i Docència, una direcció transversal. Per a l'assoliment de les seves funcions, la Direcció de Recerca i Docència disposa de manera molt especial de l'estreta participació d'una Comissió

de Recerca i Docència, així com de la Direcció de Recursos, a través de la qual es gestionen els aspectes vinculats a contractacions, beques, gestió econòmica i assessorament jurídic. Cal destacar, també, que les àrees de comunicació, biblioteca digital (a través de la Fundació Biblioteca Josep Laporte), informàtica i serveis logístics aporten un suport fonamental als diversos vessants de la recerca que es du a terme en la nostra organització.

Les àrees temàtiques i les línies de recerca

Els diversos grups d'investigadors i de línies de recerca s'han anat consolidant entorn del catàleg de serveis i són els serveis de l'ASPB els que, fins ara, emmarquen el desenvolupament d'una bona part dels projectes de recerca. Tanmateix, s'ha anat produint una creixent col·laboració transversal temàtica que ultrapassa els àmbits organitzatius formals i que permet incorporar perfils tècnics complementaris per ampliar l'abordatge multidisciplinari de la recerca en salut pública (vegeu l'índex d'investigadors a l'annex 2).

Aquesta col·laboració permet estructurar l'activitat de recerca en diverses àrees temàtiques que configuren un conjunt especialitzat d'habilitats i productes científics i docents sobre els quals es basen la competitivitat i l'excel·lència científica de la nostra organització. Les grans àrees temàtiques són molt similars a les presentades en la memòria anterior i són les sis següents:

- Determinants de Salut.
- Problemes de Salut.
- Desigualtats en Salut.
- Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat.
- Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents.
- Metodologia.

Al seu torn, cadascuna d'aquestes àrees temàtiques es divideix en diverses línies i sublínies especialitzades.

A partir de l'any 2006 es van posar en marxa els Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER) a l'Estat espanyol. Un d'aquests centres és el CIBER d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP), que actualment consta de 55 grups de recerca de diferents centres, quatre dels quals són de l'ASPB (vegeu el quadre 1 i l'índex d'investigadors als annexos 2 i 3). El CIBERESP continua, integra i amplia la recerca en xarxa que es va iniciar amb la "Red de Centros de Investigación en Salud Pública" (RCESP) i facilita la posada en marxa dels projectes.

Cal indicar que cadascuna d'aquestes àrees, línies i sublínies inclou abordatges complementaris propis de les diverses disciplines de la salut pública, entre les quals destaquen l'epidemiologia, els sistemes d'informació, els mètodes analítics i l'avaluació d'intervencions preventives i de promoció de la salut. Complementàriament, en molts casos les diverses línies fan referència a àmbits comunitaris específics, com ara el món del treball, el món educatiu, els serveis sanitaris i socials, la seguretat viària i el món associatiu.

Quadre 1. Grups del CIBER d'Epidemiologia i Salut Pública de l'ASPB

Grups	Epidemiologia social i desigualtats	Malalties transmissibles	Avaluació d'intervencions	Drogodependències
Responsable	Carme Borrell	Joan A. Caylà	Manel Nebot	M. Teresa Brugal
Nombre d'investigadors	17	11	12	9
Nombre d'investigadors de l'ASPB	10	9	12	3

Els projectes finançats

En el període de referència d'aquesta memòria han estat finançats un total de 24 projectes de recerca de nova adjudicació, amb una mitjana anual de 12 projectes actius (vegeu la taula 1). La distribució per àrea temàtica dels projectes es resumeix al gràfic 3 de l'Annex 1, on es pot observar que les àrees més actives han estat les relatives a determinants de salut (especialment tabac, drogues i alcohol) a problemes de salut (especialment accidents i lesions) i a desigualtats en salut.

El finançament dels projectes actius l'any 2008 ha suposat un import total de 624.840 euros (vegeu el gràfic 6 de l'Annex 1).

La producció científica

En el període 2007-2008 s'han generat un total de 137 treballs científics publicats en revistes científiques indexades. Aquesta xifra suposa uns 68 articles publicats anualment. Per línia temàtica, s'observa que les àrees i línies que més s'han publicat han estat les relatives a problemes de salut (especialment les malalties transmissibles), a determinants de salut (principalment tabac, drogues i alcohol) i a desigualtats en salut. A l'Annex 1 també es detalla aquesta informació per a cada una de les línies i sublínies temàtiques (vegeu les taules 1 a 8).

L'activitat de docència i formació

Molts dels diversos projectes finançats han permès la formació de personal investigador, especialment de investigadors en formació predoctorals. En el període 2007-2008, s'han format 49 investigadors (vegeu l'índex d'investigadors en formació a l'Annex 3). La formació rebuda ha permès en diversos casos la realització de tesis doctorals i de tesines de màster. Alguns d'aquests investigadors en formació actualment mantenen la seva vinculació a l'ASPB i d'altres s'han incorporat a altres organitzacions.

L'oferta docent de l'ASPB es presenta en un apartat específic. Cal destacar la realització del "Fall Institut of Health Policy and Management" de la Universitat Johns Hopkins de Baltimore, Estats Units d'Amèrica, a Barcelona i també que professionals de l'ASPB puguin seguir fent estades de curta durada a Baltimore. Així mateix, gràcies al conveni de col·laboració amb la Universitat Pompeu Fabra que, l'ASPB participa en el consell de direcció i coordinació i en el consell acadèmic del Màster de Salut Pública, a més de participar en la docència de diverses assignatures. El conveni també menciona com l'ASPB disposa de 5 beques cada any per facilitar que 5 persones puguin fer el màster, donant preferència als treballadores /es o investigadors en formació/es de l'ASPB.

Figura 1. Catàleg de productes i serveis de l'ASPB (2009)

Sistemes d'informació

1. Sistema d'informació sobre drogodependències
2. Sistema d'informació de salut infantil i de salut sexual i reproductiva
3. Estadístiques vitals i registres poblacionals
4. Sistema d'informació de lesions pel trànsit
5. Sistema d'informació de control alimentari
6. Sistema d'informació de la qualitat de l'aire i altres vectors ambientals
7. Informe de salut i sistema integrat d'informació
8. Enquestes de salut a població general i grups específics

Vigilància i control epidemiològic

9. Programa de prevenció i control de la tuberculosi
10. Vigilància del VIH/sida i les hepatitis
11. Vigilància i control de les meningitis i la legionel·losi
12. Vigilància i control d'altres malalties transmissibles
13. Vigilància i control de brots epidèmics
14. Vigilància de la salut ocupacional

Vigilància i control ambiental

15. Programes de millora de la qualitat de l'aire
16. Vigilància i control de les aigües de consum humà
17. Vigilància i control del medi hídic (aigües freàtiques i litorals)
18. Vigilància i control d'instal·lacions de risc de *Legionella*
19. Vigilància i control d'activitats de risc sanitari (establiments i serveis plaguicides, pírcings i tatuatges...)

Vigilància i control d'aliments i establiments alimentaris

20. Vigilància i control sanitari dels mercats centrals
21. Vigilància i control sanitari de l'Escorxador
22. Vigilància i control sanitari d'indústries i establiments de comerç a l'engròs
23. Vigilància i control sanitari d'establiments minoristes i mercats municipals
24. Vigilància i control sanitari d'establiments de restauració col·lectiva

Vigilància i control de fauna urbana i plagues

25. Control d'animals de companyia perduts i abandonats
26. Custòdia i adopció d'animals al Centre Municipal d'Animals de Companyia
27. Vigilància i control d'animals salvatges urbans
28. Vigilància i control ambiental de plagues a la via pública i al clavegueram
29. Vigilància i control ambiental de plagues als edificis municipals

Laboratori de Salut Pública

30. Suport a programes de vigilància alimentària
31. Suport a programes de control d'aigües de consum
32. Suport a programes de control ambiental
33. Suport a la investigació epidemiològica
34. Elaboracions farmacològiques

Prevenció i promoció de la salut

35. Programa de cribatge de càncer de mama
36. Pla de vacunació continuada
37. Prevenció i control del tabaquisme
38. Educació per a la salut a l'escola
39. Suport a altres intervencions de salut a l'escola
40. Intervencions de salut comunitària als barris
41. Programes de prevenció a les empreses

Atenció a les drogodependències

42. Programes comunitaris fora de l'escola
43. Programa d'orientació sobre drogues per a adolescents i famílies
44. Programes de tractament en centres propis
45. Programes de disminució del risc en centres socio-sanitaris
46. Programes de disminució de risc al carrer

Coordinació sanitària i enllaç

47. Coordinació amb altres sectors de l'Administració municipal
48. Coordinació i suport amb els serveis municipals de salut dels districtes
49. Coordinació amb altres administracions i planificació de serveis sanitaris
50. Impuls intersectorial del Pla de drogues i assessorament a altres actors
51. Gestió de CAS i altres equipaments d'atenció a les addiccions
52. Participació en la Ponència Ambiental
53. Comunicació al públic general i als sectors socials i professionals
54. Suport a entitats relacionades amb la salut i organitzacions d'ajuda mútua
55. Relació amb altres municipis, FMC, FEMP i xarxes de ciutats saludables
56. Centre Col·laborador de l'Organització Mundial de la Salut i altres relacions internacionals

Projectes externs

57. Segons projecte i contracte

Recerca i docència

58. Segons projecte i programa

La recerca en salut pública
a Barcelona

R

L'Agència de Salut Pública de Barcelona és una de les institucions de salut pública pioneres en el desenvolupament de la recerca en salut pública, recerca que ha estat possible gràcies a l'impuls continuat des dels diferents àmbits de l'organització, com també gràcies a l'existència d'una col·laboració transversal temàtica més enllà de l'estructura organitzativa de l'ASPB.

En aquest informe, l'activitat de recerca a l'ASPB s'organitza segons sis grans àrees temàtiques basades en les àrees que es van utilitzar en els anteriors informes sobre la recerca:

- Determinants de Salut
- Problemes de Salut
- Desigualtats en Salut
- Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat
- Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents
- Metodologia

Aquestes grans àrees seran àmpliament desenvolupades en aquest capítol, primerament destriant les principals línies de recerca dins de cada gran àrea i després subdividint cada línia en les sublínies que la conformen. Cal assenyalar que la col·laboració entre diverses àrees i línies fa difícil, en ocasions, la classificació de determinats projectes i les corresponents publicacions en una única àrea, però per evitar duplicitats s'ha optat per l'àrea implicada més estretament en la línia de recerca de l'equip de direcció del projecte.

Dins de cada sublínia de recerca s'organitza la informació dels anys 2007 i 2008. En primer lloc, es presenten els *projectes científics* que s'han dut a terme en aquests dos anys, al marge de la data d'adjudicació. En tots aquests projectes es detallen l'investigador/a o els investigadors principals, el títol, l'entitat financadora i el període de vigència. A continuació s'especifiquen les *publicacions en revistes indexades*, que inclouen tots aquells articles originals i publicacions que es puguin consultar i obtenir a PubMed, independentment de l'idioma de publicació i del factor d'impacte. Les publicacions s'han llistat per ordre alfabètic amb independència de l'any de publicació.

Trobem una tercera categoria que inclou *altres publicacions*, on es llisten aquelles que, tot i no trobar-se indexades a PubMed, són un vehicle útil dels resultats de recerca de l'ASPB, a més de capítols de llibre escrits íntegrament o parcialment per investigadors de l'ASPB. No s'han inclòs, però, les comunicacions ni els llibres de ponències en congressos, tot i que la presència de diferents grups d'investigadors en congressos, jornades i reunions de societats científiques de prestigi reconegut és una constant, tant en línies molt consolidades com en les més emergents. Finalment, s'incorporen dues categories de classificació més que fan referència a *tesis doctorals i tesines*, on s'inclouen les tesis dirigides i realitzades dins del període esmentat i, d'altra banda *premis i altres*.

Tot aquest recull d'informació se sintetitza en gràfics que posen en evidència com ha evolucionat la producció científica de manera global i, més detalladament, per àrees temàtiques (vegeu l'Annex 1).

Àrees temàtiques 2005-2006

15	1 Àrea de Determinants de Salut
15	Comportaments i estils de vida
15	Tabac
17	Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades
19	Determinants de salut segons els grups d'edat
20	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments
23	2 Àrea de Problemes de Salut
23	Salut sexual i reproductiva
25	Salut laboral i risc psicosocial del treball
26	Malalties transmissibles
26	VIH/sida
28	Tuberculosi
29	Brots epidèmics
29	Vacunes i altres malalties transmissibles
30	Accidents i lesions
31	Càncer
33	3 Àrea de Desigualtats en Salut
33	Desigualtats de gènere
34	Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques
37	4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat
39	5 Àrea de Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents
41	6 Àrea de Metodologia

1 Àrea de Determinants de Salut

Línies de recerca

L'Àrea de Determinants de Salut agrupa tres línies principals de recerca. La primera correspon a la identificació d'aquells factors determinants per a l'adopció de comportaments de risc associats als estils de vida (hàbits tòxics, activitat física, hàbits alimentaris). La segona, als determinants de la salut segons els grups d'edat. I la tercera, a l'estudi i control d'aquells factors ambientals determinants per a la salut de la població (aigua, aire, zoonosis...), la higiene i la seguretat dels aliments.

Comportaments i estils de vida

Objectius estratègics

- Estudi dels principals factors de risc en relació amb els estils de vida, com ara el tabac, l'abús de substàncies psicoactives com l'alcohol i les drogues no institucionalitzades, els hàbits alimentaris i l'activitat física, amb la finalitat d'identificar tendències i analitzar els factors ambientals i conductuals associats que permetin dissenyar les intervencions preventives corresponents.
- Avaluació de la reducció de les conseqüències adverses al consum de substàncies.
- Disposició dels programes/estratègies per a individus de risc en el consum de substàncies, identificats a l'escola, a la comunitat i a la xarxa assistencial.
- Anàlisi de factors de risc de VIH i hepatitis C en consumidors de substàncies per via parenteral.
- Anàlisi de les característiques i l'evolució de la població consumidora de substàncies psicoactives de Barcelona.
- Disseny d'intervencions de prevenció primària dels factors de risc associats als estils de vida, dirigides a l'entorn i als factors predisposants, facilitadors i reforçadors dels comportaments de risc.

Tabac

Projectes científics

Investigador principal: Reiner Hanewinkel (coordinador a l'ASPB: Carles Ariza).
Títol: Smoke-free Class Competition, a school-based smoking prevention project.
Finançament: Comissió Europea (DG SANCO).
Període de vigència: 2004-2008.

Investigador principal: Manel Nebot.
Títol: Diseño y evaluación de una intervención para reducir la exposición al humo ambiental de tabaco en centros de trabajo.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2005-2007.

Investigador principal: Esteve Fernández (coordinador a l'ASPB: Manel Nebot).
Títol: Síntomas respiratorios, asma y tabaquismo pasivo en niños: efectividad de una intervención integrada a nivel individual, familiar y escolar.
Finançament: Fundació La Marató de TV3.
Període de vigència: 2005-2008.

Investigador principal: Carles Ariza.
Títol: Evaluación del impacto de la nueva Ley reguladora de la venta, el suministro, el consumo y la publicidad de los productos del tabaco en los niveles de exposición al humo ambiental de tabaco: subproyecto de medición de marcadores aéreos en centros de trabajo.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).

Període de vigència: 2006-2008.

Investigadora principal: Anna García-Altés.
Títol: Evaluación del impacto económico y en la salud de la población de la Ley 28/2005, de medidas sanitarias frente al tabaquismo.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2007-2008.

Investigador principal: Peter Hazle-van Den (coordinador a l'ASPB: M. José López).
Títol: Pollution Reduction Options Network (PRONET).
Finançament: Comissió Europea (Sixth Framework programme).
Període de vigència: 2007-2009.

Investigadora principal: M. José López.
Títol: Medición de la exposición a carcinógenos y otros compuestos tóxicos del humo ambiental de tabaco (HAT) en una cohorte de trabajadoras de la hostelería.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2008-2010.

Investigadora principal: Sandra Davies (coordinador a l'ASPB: Manel Nebot).
Títol: Working with Communities to Reduce Health Inequalities: Protecting Children and Young People from Tobacco.
Finançament: Comissió Europea (DG SANCO).
Període de vigència: 2008-2010.

Investigador principal: Manel Nebot.
Títol: Evaluation of the impact of smoke-free policies in Member States on exposure to second-hand smoke and tobacco consumption (IMPASHS).

Finançament: Comissió Europea (DG SANCO).
Període de vigència: 2008-2011.
Investigador principal: Vicente Martín.
Títol: Eficacia de un programa educativo en
alumnos de ciencias de la salud para reducir
la incidencia y prevalencia de consumo de
tabaco.
Finançament: Fondo de Investigaciones
Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2005-2008.

Publicacions en revistes indexades

Ariza C, Nebot M, Tomás Z, Giménez
E, Valmayor S, Tarilonte V, De Vries H.
Longitudinal effects of the European smoking
prevention framework approach (ESFA)
project in Spanish adolescents. *Eur J Public
Health*. 2008;18:491-7.

Fu M, Martinez C, Martinez-Sanchez JM,
López MJ, Martin-Pujol A, Centrich F, Muñoz
G, Nebot M, Saltó E. Secondhand smoke in
hospitals before and after a ban on smoking in
Catalonia (Spain). *Prev Med*. 2008;47:624-8.

Gorini G, Moshammer H, Sbrogiò L,
Gasparrini A, Nebot M, Neuberger M,
Tamang E, López MJ, Galeone D, Serrahima
E, Italy & Austria Before and After Study'
Working Group. Italy and Austria before and
after study: second-hand smoke exposure in
hospitality premises before and after 2 years
from the introduction of the Italian smoking
ban. *Indoor Air*. 2008;18:328-34.

Gorini G, Gasparrini A, Tamang E, Nebot
M, Lopez MJ, Albertini M, Marcolina D,
Fernandez E, ETS EuroSurvey Working Group.
Prevalence of second-hand smoke exposure
after introduction of the Italian smoking ban:
the Florence and Belluno survey. *Tumori*.
2008;94:798-802.

Hanewinkel R, Wiborg G, Abdennbi K, Ariza
C, Bollars C, Bowker S, Clemente MP, Fehri
VE, Florek E, Hrubá D, Jensson V, Lepp K,
Lotrean L, Nebot M, Neuberger M, Ojala K,
Pilali M, Prost-Heinisch MP, Rämälä K, Spruijt
R, Stastny P, Tamang E, Touraine S, Veryga
A, Vartiainen E. European smokefree class
competition: a measure to decrease smoking
in youth. *J Epidemiol Community Health*.
2007;61:750-1.

López MJ, Pérez-Ríos M, Schiaffino A, Nebot
M, Montes A, Ariza C, García M, Juárez
O, Moncada A, Fernández E. Mortality
attributable to passive smoking in Spain,
2002. *Tob Control*. 2007;16:373-377.

López MJ, Nebot M, Albertini M, Birkui
P, Centrich F, Chudzikova M, Georgouli
M, Gorini G, Moshammer H, Mulcahy M,
Pilali M, Serrahima E, Tutka P, Fernandez E.
Secondhand Smoke Exposure in Hospitality
Venues in Europe. *Environ Health Perspect*.
2008;116:1469-72.

Lushchenkova O, Fernández E, López MJ, Fu
M, Martínez-Sánchez JM, Nebot M, Gorini
G, Schiaffino A, Twose J, Borrás JM; ETS
EuroSurvey Working Group. Secondhand
smoke exposure in Spanish adult non-
smokers following the introduction of
an anti-smoking law. *Rev Esp Cardiol*.
2008;61:687-94.

Precioso J, Lopez MJ, Calheiros JM,
Macedo M, Ariza C, Sánchez F, Schiaffino A,
Fernández E, Nebot M. Indoor air pollution
caused by cigarette smoke in public places in
Portugal. *Rev Saude Publica*. 2007;41:808-13.

Sánchez F, López M J, Nebot M, Ariza C.
Exposición al humo ambiental de tabaco
en centros de trabajo antes de la entrada
en vigor de la Ley 28/2005 de medidas
sanitarias frente al tabaquismo. *Med Clin*.
2007;129:100-3.

Schiaffino A, Fernandez E, Kunst A, Borrell
C, Garcia M, Borrás JM, Mackenbach JP.
Time trends and educational differences in
the incidence of quitting smoking in Spain
(1965-2000). *Prev Med*. 2007; 45:226-32.

Villalbí JR, Daban F, Pasarín MI, Rodríguez-
Sanz M, Borrell C. Quitting and prevalence
of smoking: gender, social class, and primary
health care. *Aten Primaria*. 2008;40:87-92.

Villalbí JR, Cusí M, Madrueño V, Durán
J, Balfagon P, Portaña S, Salamero M,
Guix J. Smoke-free areas: persuasion and
enforcement. *Gac Sanit*. 2008;22:614-7.

Premis i altres

López MJ, Pérez-Ríos M, Schiaffino A, Nebot
M, Montes A, Ariza C, García M, Juárez
O, Moncada A, Fernández E. Obtenció del
premi "Mejores Ideas 2008 en Sanidad" dins
la categoria d'investigació i farmacologia,
atorgat per *Diario Médico* a l'article:
Mortality attributable to passive smoking in
Spain, 2002. *Tob Control*. 2007;16:373-377.
Any 2007.

Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades

Projectes científics

Investigador principal: Carles Ariza.
Títol: Diseño, implementación e implantación de un programa de prevención del consumo de cannabis en adolescentes (Programa xkpts.com).
Finançament: Obra Social de Caixa Catalunya.
Període de vigència: 2004-2009.

Investigador principal: Carles Ariza.
Títol: Evaluación de una intervención preventiva del consumo de cannabis en jóvenes.
Finançament: Plan Nacional de Drogas. Ministerio de Sanidad y Consumo.
Període de vigència: 2005-2008.

Investigador principal: Manel Nebot.
Títol: Difusió d'una intervenció de prevenció del consum de cànnabis en adolescents escolaritzats a Catalunya i resta de comunitats autònomes.
Finançament: Fundació Viure i Conviure de Caixa Catalunya.
Període de vigència: 2006-2007.

Investigadora principal: Teresa Brugal.
Títol: Diferencias por género en la mortalidad de una cohorte de usuarios admitidos a tratamiento por abuso o dependencia de cocaína en Barcelona.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2007-2009.

Investigadora principal: Teresa Brugal.
Títol: Diferencias de género en las actitudes y comportamientos violentos de las personas consumidoras de cocaína.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2008.

Investigadora principal: Teresa Brugal.
Títol: Red de trastornos adictivos: evaluación clínico-epidemiológica de las drogas de abuso (centro asociado).
Finançament: Redes temáticas de investigación corporativas.
Període de vigència: 2008-2010.

Publicacions en revistes indexades

Barrio G, de la Fuente L, Toro C, Brugal MT, Soriano V, Gonzalez F, Bravo MJ, Vallejo F, Silva TC. Prevalence of HIV infection among young adult injecting and non-injecting heroin users in Spain in the era of harm reduction programmes: gender differences and other related factors. *Epidemiol Infect.* 2007;135:592-603.

Bravo MJ, Royuela L, Barrio G, de la Fuente L, Suarez M, Brugal MT. More free syringes, fewer drug injectors in the case of Spain. *Soc Sci Med.* 2007;65:1773-8.

De la Fuente L, Toro C, Brugal MT, Vallejo F, Soriano V, Barrio G, Ballesta R, Bravo MJ. Poor validity of self-reported HBV vaccination among young heroin users in Spain supports the policy "don't ask, draw a blood sample, vaccinate and try to schedule another visit". *J Clin Virol.* 2007;38:87-90.

Bravo MJ, Royuela L, Barrio G, Brugal MT, Domingo A, de la Fuente L. Acceso a jeringas estériles entre los jóvenes de Madrid y Barcelona que se inyectan drogas y su asociación con las prácticas de riesgo. *Gac Sanit.* 2008;22:128-32.

Córdoba GR, Robledo T, Nebot M, Cabezas C, Megido MJ, Marques F, Muñoz E, Camaralles F. Alcohol, vino y salud: mitos y realidades. *Aten Primaria.* 2007;39:637-639.

Gonzalez-Saiz F, Lozano OM, Ballesta R, Silva T, Brugal MT, Bilbao I, Barrio G, Domingo-Salvany A, Bravo MJ, de la Fuente L, Del P, I. Validity of the Severity of Dependence Scale (SDS) construct applying the item response theory to a non-clinical sample of heroin users. *Subst Use Misuse.* 2008;43:919-35.

Guxens M, Nebot M, Ariza C. Age and sex differences in factors associated with the onset of cannabis use: a cohort study. *Drug Alcohol Depend.* 2007;88:234-43.

Guxens M, Nebot M, Ariza C, Ochoa D. Factores asociados al inicio del consumo de cannabis: una revisión sistemática de estudios de cohortes. *Gac Sanit.* 2007;21:252-60.

Guxens M, Nebot M, Domingo AS, Ariza C. Comparación de dos métodos para identificar los factores asociados al inicio del consumo de cannabis en un estudio de cohortes. *Gac Sanit.* 2007;21:515-24.

Herrero MJ, Domingo-Salvany A, Torrens M, Brugal MT, Project Itinere Group. Psychiatric comorbidity in young cocaine users: induced versus independent disorders. *Addiction.* 2008;103:284-93.

Herrero MJ, Domingo-Salvany A, Torrens M, Brugal MT, Gutierrez F. Personality profile in young current regular users of cocaine. *Subst Use Misuse.* 2008;43:1378-94.

Lozano OM, Domingo-Salvany A, Martinez-Alonso M, Brugal MT, Alonso J, de la Fuente L. Health-related quality of life in young cocaine users and associated factors. *Qual Life Res.* 2008;17:977-85.

Morales E, Ariza C, Nebot M, Pérez A, Sánchez F. Consumo de cannabis en los estudiantes de secundaria de Barcelona: inicio en el consumo, efectos experimentados y expectativas. *Gac Sanit.* 2008;22:321-9.

Pujadas M, Civit E, Pichini S, Closas N, Santamariña E, Pérez K, de la Torre R. The Members of the MACIUS Investigators. A simple and reliable procedure for the determination of psychoactive drugs in oral fluid by gas chromatography-mass spectrometry. *J Pharm Biomed Anal.* 2007;44:594-601.

Rodríguez-Martos A, Castellano Y, Salmeron JM, Domingo G. Simple Advice for Injured Hazardous Drinkers: An Implementation Study. *Alcohol Alcohol.* 2007;42:430-5.

Rodríguez-Martos A, Santamariña E. Does the short form of the Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT-C) work at a trauma emergency department? *Subst Use Misuse.* 2007;42:923-32.

Rodríguez-Martos A. ¿Por qué es tan difícil legislar sobre alcohol en España? *Adicciones.* 2007;19:325-31.

Sutton AJ, Hope VD, Mathei C, Mravcik V, Sebakova H, Vallejo F, Suligoi B, Brugal MT, Ncube F, Wiessing L, Kretzschmar M. A comparison between the force of infection estimates for blood-borne viruses in injecting drug user populations across the European Union: a modelling study. *J Viral Hepat.* 2008;15:809-16.

Vallejo F, Toro C, de la Fuente L, Brugal MT, Soriano V, Silva TC, Bravo MJ, Ballesta R, Barrio G, Itinere Project Group. Prevalence of and risk factors for hepatitis B virus infection among street-recruited young injection and non-injection heroin users in Barcelona, Madrid and Seville. *Eur Addict Res.* 2008;14:116-24.

Villalbí JR, Granero L, Brugal MT. Políticas de regulació del alcohol en España: ¿salud pública basada en la experiencia? Informe SESPAS 2008. *Gac Sanit.* 2008;22 Supl 1:79-85.

Premis i altres

L'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears va premiar amb el guardó "Ramón de Tesserach 2007" el programa de Prevenció del Consum de Cànnabis en joves Xklolias? Aquest programa és una iniciativa de la Fundació Viure i Conviure de Caixa Catalunya dirigida per Manel Nebot del Servei d'Avaluació i Mètodes d'Intervenció.

Determinants de salut segons els grups d'edat

Objectius estratègics

→ Estudi dels determinants de la salut tenint en compte els grups d'edat.

Projectes científics

Investigador principal: Manel Nebot.
Títol: Evaluación de la efectividad de la vacuna antineumocócica en personas de más de 65 años.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2005-2007.

Publicacions en revistes indexades

Ahonen EQ, Nebot M, Giménez E.
Estados de ánimo negativos y los factores relacionados en una muestra de adolescentes de enseñanza secundaria de Barcelona (España). *Gac Sanit.* 2007;21:43-52.

Gil M, Martí H, Elosúa R, Grau M, Sala J, Masía R, Pérez G, Roset P, Bielsa O, Vila J, Marrugat J. Análisis de la tendencia en la letalidad, incidencia y mortalidad por infarto de miocardio en Girona entre 1990 y 1999. *Rev Esp Cardiol.* 2007;60:349-56.

Novoa AM, Juárez O, Nebot M. Efectividad de las intervenciones cognitivas en la prevención del deterioro de la memoria en las personas mayores. *Gac Sanit.* 2008;22:474-82.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Factores relacionados con el acoso escolar (*bullying*) en los adolescentes de Barcelona.
Autor de la tesina: Xavier Garcia.
Direcció: Manel Nebot.
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2008.

Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments

Objectius estratègics

- Resposta fiable i ràpida a les demandes analítiques de l'aigua, l'aire i el tractament dels aliments, així com qualsevol anormalitat detectada en relació amb els animals a Barcelona, i garantir-ne la qualitat analítica.
- Aprofundiment en l'estudi d'enteropatògens en aigües i aliments.
- Identificació dels efectes de la contaminació ambiental sobre la salut poblacional, incloent-hi el fum del tabac i els diversos contaminants atmosfèrics.

Projectes científics

Investigador principal: Joan R. Villalbí.
Títol: Contaminantes orgánicos clorados en los alimentos: desarrollo de un sistema de información para la vigilancia de la salud pública.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2003-2007.

Investigador principal: Michal Krzyzanowski (coordinador a l'ASPB: Manel González Cabré).
Títol: Environmental Health Information System, Phase 2 (ENHIS 2).
Finançament: Comissió Europea (DG SANCO).
Període de vigència: 2005-2007.

Investigadora principal: Sylvia Medina (coordinador a l'ASPB: Manel Nebot).
Títol: Improving Knowledge and Communication for Decision Making on Air Pollution and Health in Europe - APHEKOM.
Finançament: Comissió Europea (DG SANCO).
Període de vigència: 2008-2010.

Publicacions en revistes indexades

Abuín S, Centrich F, Rúbies A, Companyó R, Prat MD. Analysis of thyreostatic drugs in thyroid samples by ultra-performance liquid chromatography tandem mass spectrometry detection. *Anal Chim Acta*. 2008;617:184-91.

Abuín S, Companyó R, Centrich F, Rúbies A, Prat MD. Analysis of thyreostatic drugs in thyroid samples by liquid chromatography tandem mass spectrometry: comparison of two sample treatment strategies. *J Chromatogr A*. 2008;1207:17-23.

Blanco S, Prat C, Sánchez MD, Ferrer D, Pellicer T, Haba L, Latorre I, Vilaplana C, Auxina V, Domínguez J. Evaluation of a *Legionella urinary* antigen enzyme immunoassay for rapid detection of *Legionella pneumophila* in water samples. *Int J Hyg Environ Health*. 2008; 211:168-171.

Chico J, Rúbies A, Centrich F, Companyó R, Prat MD, Granados M. High-throughput multiclass method for antibiotic residue analysis by liquid chromatography–tandem mass spectrometry. *J Chromatogr A*. 2008;1213:189-99.

Cruz MJ, Villalbí JR, Swanson M, Pintó JM, Rodrigo MJ, Morell F. Immunoquantitative measurement of soybean aeroallergen emissions at industrial sites. *J Investig Allergol Clin Immunol*. 2008;18:443-8.

Fontcuberta M, Arqués JF, Villalbí JR, Martínez M, Centrich F, Serrahima E, Pineda L, Duran J, Casas C. Chlorinated organic pesticides in marketed food: Barcelona, 2001-06. *Sci Total Environ*. 2008;389:52-7.

Rúbies A, Cabrera A, Centrich F. Determination of synthetic hormones in animal urine by high-performance liquid chromatography/mass spectrometry. *J AOAC Int*. 2007;90:626-32.

Rúbies A, Vaquerizo R, Centrich F, Compañó R, Granados M, Prat MD. Validation of a method for the analysis of quinolones residues in bovine muscle by liquid chromatography with electrospray ionisation tandem mass spectrometry detection. *Talanta*. 2007;72:269-76.

Altres publicacions

Carnicer D, Millet JP. Cambio climático y salud humana. *Enf Emerg*. 2007;9:111-3.

Sabaté S, De Simón S, Luque A, Ferrer MD. Comparación de un método inmunofluorescente enzimático automatizado con un método convencional para la detección de *Escherichia coli* O157 en alimentos. *Alimentaria*. 2007; 385: 95-96.

De Simón M, Sabaté S, Torrents A, Ferrer MD. Evaluación de un medio cromogénico en la detección de *Vibrio parahaemolyticus* en alimentos. *Alimentaria*. 2007; 385: 93-94.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Avaluació de la ingesta de mercuri de la població catalana a través dels productes de la pesca.

Autor de la tesina: Santiago Rodellar.
Direcció: Josep Arqués i Mireia Fontcuberta.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2007.

Títol: Qualitat microbiològica de les canals d'oví de l'escorxador de Barcelona.

Autora de la tesina: Anna Ruiz.
Direcció: Javier de Benito i Carme Borrell.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2007.

Títol: Nivells microbiològics i de diòxid de sofre en carns picades i preparats de carn comercialitzats a la ciutat de Barcelona.

Autora de la tesina: Esther Salido.
Direcció: Josep Arqués. Diplomatura en Sanitat.
Barcelona, 2007.

Títol: Avaluació de la qualitat d'un servei de salut pública: Centre d'Acollida d'Animals de Companyia de Barcelona.

Autora de la tesina: Imma Junyent.
Direcció: Manuela Ballestín i Joan Ramón Villalbí.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2007.

2 Àrea de Problemes de Salut

Línies de recerca

L'Àrea de Problemes de Salut engloba la línia de recerca sobre la salut sexual i reproductiva, la salut laboral i el risc psicosocial, la recerca sobre algunes malalties transmissibles, la recerca sobre les lesions per accident i la recerca sobre el càncer.

La salut sexual i reproductiva és una línia de recerca a l'entorn de la qual s'orienten diversos estudis sobre les desigualtats en la salut sexual i reproductiva. Una altra àrea important és la identificació dels factors de risc psicosocial relacionats amb l'estat de salut de diferents col·lectius de treballadors i treballadores, i l'anàlisi de la possible interacció entre la salut mental, els factors de risc psicosocial i l'àmbit laboral.

La recerca en malalties transmissibles es va estimular l'any 1986, coincidint amb l'impuls al sistema de declaració obligatòria de determinades malalties (particularment VIH/sida, tuberculosi, malaltia meningocòccica, malalties importades, etc.). En aquest epígraf s'estudia i es porta a terme la gestió dels brots epidèmics, les actuacions comunitàries amb relació al Pla de vacunació i tot un conjunt de malalties transmissibles que s'agrupen sota la denominació d'altres malalties transmissibles (*Haemophilus influenzae*, malaltia meningocòccica, etc.).

Finalment, i integrant les accions portades a terme per organitzacions comunitàries a través de subvencions i les fetes amb recursos propis, trobem, dins els problemes de salut, les lesions causades per accidents. Més recentment s'ha reprès la recerca relacionada amb el càncer, vinculada al reforçament de les activitats d'informació i de prevenció primària i secundària.

Salut sexual i reproductiva

Objectius estratègics

- Disseny d'un pla d'actuacions de salut comunitària adreçat a poblacions específiques en situació d'especial vulnerabilitat, com és el cas de les dones en edat reproductiva, les dones gestants, els nadons i els infants.
- Anàlisi de factors relacionats amb el control de l'embaràs, el part i el puerperi (baix pes en néixer, prematuritat, embaràs adolescent, control de l'embaràs, etc.).
- Anàlisi de les desigualtats en salut sexual i reproductiva.
- Detecció precoç, estudi i foment del registre de defectes congènits dels nadons.

Projectes científics

Investigadora principal: Glòria Pérez.
Títol: Desigualdades sociales y económicas en la planificación del embarazo en las provincias y las comunidades autónomas.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2008-2009.

Investigadora principal: Glòria Pérez.
Títol: Análisis de las desigualdades sociales y económicas en salud reproductiva en los barrios de Barcelona.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2006-2008.

Investigadora principal: Elia Díez.
Títol: Promoción de la salud reproductiva en mujeres inmigrantes mediante acercamiento y visitas domiciliarias. Un ensayo clínico aleatorizado.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2005-2007.

Publicacions en revistes indexades

Barisic I, Tokic V, Loane M, Bianchi F, Calzolari E, Garne E, Wellesley D, Dolk H and EUROCAT Working Group (Joaquín Salvador). Descriptive Epidemiology of Cornelia de Lange Syndrome in Europe. *Am J Med Genet A*. 2008;146A: 51-59.

Calzolari E, Pierini A, Astolfi G, Bianchi F, Neville AJ, Rivieri F, and EUROCAT Working Group (Joaquín Salvador). Associated anomalies in multi-malformed infants with cleft lip and palate: An epidemiologic study of nearly 6 million births in 23 EUROCAT registries. *Am J Med Genet*. 2007;143:528-537.

Escribà-Agüir V, Gonzalez-Galarzo, Barona-Vilar C, Artazcoz L. Factors related to depression during pregnancy: Are there gender differences?. *J Epidemiol Community Health*. 2008;62:410-4.

Font-Ribera L, Perez G, Salvador J, Borrell C. Socioeconomic inequalities in unintended pregnancy and in pregnancy outcomes. *J Urban Health*. 2008;85:125-35.

Loane M, Dolk H, Bradbury I, and a EUROCAT Working Group (Joaquin Salvador). Increasing prevalence of gastroschisis in Europe 1980-2002: a phenomenon restricted to younger mothers? *Paediatr Perinat Epidemiol*. 2007;21:363-369.

Salvador J, Cano-Serral G, Rodríguez-Sanz M, Villalbí JR, Cunillé M, Ricart M, Roig A, Lladonosa A, Borrell C. Evolución de las desigualdades según la clase social en el control del embarazo en Barcelona (1994-97 frente a 2000-03). *Gac Sanit*. 2007;21:378-83.

Villalbí JR, Salvador J, Cano-Serral G, Rodríguez-Sanz MC, Borrell C. Maternal smoking, social class and outcomes of pregnancy. *Paediatr Perinat Epidemiol*. 2007;21:441-7.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Desigualtats socials i econòmiques en els resultats de l'embaràs en els barris de Barcelona en el període 1991-2005. Subestudi del baix pes en néixer, la prematuritat i el baix pes per edat gestacional.
Autora de la tesina: Irene Garcia Subirats.
Direcció: Glòria Pérez.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2007.

Títol: Estudi aleatoritzat d'una intervenció per a la promoció de la salut reproductiva.
Autors de la tesina: Joan Carles Oliva Morera i Jordi Cortés Martínez.
Direcció: Erik Cobo Valeri i Elia Díez.
Diplomatura d'Estadística. Universitat Politècnica de Catalunya.
Barcelona, 2008.

Salut laboral i risc psicosocial del treball

Objectius estratègics

- Anàlisi de la relació entre el treball i la salut.
- Anàlisi de les desigualtats de gènere en salut relacionades amb el treball.
- Estudi del risc psicosocial del treball.

Projectes científics

Investigador principal: Carles Muntaner (coordinadora a l'ASPB: Carme Borrell).
Títol: Development of a Sapian-Canada Collaboration for the Study of contingent Work and Health.
Finançament: The Centre for Addiction & Mental Health (Toronto) International Opportunities Program-Development/ Planning Grant.
Període de vigència: 2005-2007.

Investigadora principal: Immaculada Cortés.
Títol: Problemas de salud mental relacionados con el trabajo atendidos en la atención primaria: dos perspectivas para aumentar su comprensión.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2007-2009.

Publicacions en revistes indexades

Artazcoz L, Cortès I, Borrell C, Escribà-Agüir V, Cascant L. Gender perspective in the analysis of the relationship between long workhours, health and health-related behavior. *Scand J Work Environ Health*. 2007;33:344-50.

Artazcoz L, Borrell C, Cortès I, Escribà-Agüir V, Cascant L. Occupational epidemiology and work related inequalities in health: a gender perspective for two complementary approaches to work and health research. *J Epidemiol Community Health*. 2007;61 (Supl 2):39-45.

Escribà-Agüir V, Artazcoz L, Pérez-Hoyos S. Efecto del ambiente psicosocial y de la satisfacción laboral en el síndrome de burnout en médicos especialistas. *Gac Sanit*. 2008;22:300-8.

Falip M, Artazcoz L, de la Peña P, Pérez-Sempere A, Codina M; Epilepsy Study Group of the Spanish Society of Neurology. Clinical characteristics associated with psychosocial functioning among patients with uncomplicated epilepsy in Spain. *Seizure*. 2007;16:195-203.

Pañella H, Juanola E, De Peray JL, Artazcoz L. Lipoatrofia semicircular: un nuevo trastorno de salud relacionado con el trabajo. *Gac Sanit*. 2008;22:73-5.

Altres publicacions

Benach J, Amable M, Muntaner C, Artazcoz L, Cortès I, Menéndez M, Benavides FG. Spain. A: Lundberg I, Hemmingsson T, Hogstedt C (ed.). *Work and social inequalities in health in Europe*. Brussel-les: Éditions scientifiques internationales; 2007.

Benach J, Artazcoz L, Cortès I, Amable M. Desigualdades en salud laboral. A: Ruiz-Frutos C, García AM, Delclós J, Benavides FG. *Salud Laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*. Barcelona: Masson; 2007: 51-59.

Malalties transmissibles

Objectius estratègics

- Disseny i avaluació d'intervencions per prevenir l'adopció de comportaments de risc respecte a nous casos de determinades malalties, particularment les de declaració obligatòria.
- Validesa i exhaustivitat dels sistemes de monitoratge de la cobertura vacunal.
- Avaluació dels determinants del compliment del calendari vacunal.
- Estudi de la relació VIH/sida-tuberculosi-toxicomanies i les implicacions per controlar-les.
- Coordinació del Programa de prevenció i control de la tuberculosi a la ciutat de Barcelona i del Programa sida.
- Coordinació de la Unitat Temàtica d'Investigació en Tuberculosi, que comprèn la coordinació de diversos projectes d'investigació que engloben aspectes epidemiològics, clínics i microbiològics d'aquesta malaltia.
- Desenvolupament de sistemes de mesura de l'evolució de la tuberculosi i de l'adherència i el compliment del tractament.
- Identificació de les mesures de control més útils i dels protocols d'investigació més adequats en cas de brot epidèmic.

VIH/sida

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Grupo de estudio multicéntrico de seroconvertores (GEMES). Estudio de incubación del sida y supervivencia al VIH.
Finançament: Fundación para la Investigación y Prevención del Sida en España (FIPSE).
Període de vigència: 2006-2008.

Investigadora principal: Patricia García de Olalla.
Títol: Estudio del periodo de incubación del SIDA y la supervivencia de la infección por VIH en cohortes de seroconvertores (GEMES).
Finançament: Fundación para la Investigación y Prevención del Sida en España (FIPSE).
Període de vigència: 2008-2011.

Publicacions en revistes indexades

Bhaskaran K, Mussini C, Antinori A, Walker AS, Dorrucci M, Sabin C, Phillips A, Porter K; CASCADE Collaboration. Changes in the incidence and predictors of human immunodeficiencyvirus-associated dementia in the era of highly active antiretroviral therapy. CASCADE collaboration. *Ann Neurol.* 2008;63:213-21.

Bhaskaran K, Hamouda O, Sannes M, Boufassa F, Johnson AM, Lambert PC, Porter K; CASCADE Collaboration (Garcia de Olalla P). Changes in the risk of death after HIV seroconversion compared with mortality in the general population. *JAMA.* 2008;300:51-9.

Bruguera M, Torres M, Campins M, Bayas JM, Segura A, Barrio JL, Esteban R, Gatell JM, Martínez M, Monés J, Plans A, Planas R, Serra C, Tural C, Villalbí JR. Riesgo de transmisión del VIH o de los virus de la hepatitis B o C a partir de un médico infectado. Medidas preventivas recomendadas. *Med Clin.* 2007;129:309-313.

Dunn D, Woodburn P, Duong T, Peto J, Phillips A, Gibb D, Porter K; HIV Paediatric Prognostic Markers Collaborative Study (HPPMCS); Concerted Action on Seroconversion to AIDS and Death in Europe (CASCADE) Collaboration. Current CD4 cell count and the short-term risk of AIDS and death before the availability of effective antiretroviral therapy in HIV-infected children and adults. *J Infect Dis.* 2008;197:398-404.

García de Olalla P. Comentario: "Amigos con derecho a roce". *Gac Sanit.* 2007;21:479.

Jarrin I, Geskus R, Bhaskaran K, Prins M, Perez-Hoyos S, Muga R, Hernández-Aguado I, Meyer L, Porter K, del Amo J; CASCADE Collaboration (de Olalla PG, Caylà J). Gender differences in HIV progression to AIDS and death in industrialized countries: slower disease progression following HIV seroconversion in women. *Am J Epidemiol.* 2008;168:532-40.

Lampe FC, Porter K, Kaldor J, Law M, Kinloch-de Loes S, Phillips AN; CASCADE Collaboration (de Olalla PG, Caylà J). Effect of transient antiretroviral treatment during acute HIV infection: comparison of the Quest trial results with CASCADE natural history study. *Antivir Ther.* 2007;12:189-93.

Marí-Dell'Olmo M, Rodríguez-Sanz M, García-Olalla P, Pasarín MI, Brugal MT, Cayla JA, Borrell C. Individual and community-level effects in the socioeconomic inequalities of AIDS-related mortality in an urban area of southern Europe. *J Epidemiol Community Health.* 2007;61:232-40.

Muga R, Ferreros I, Langohr K, García de Olalla P, Del Romero J, Quintana M, Ignacio Alastrue I, Belda J, Tor J, Pérez-Hoyos S, Del Amo J and Spanish Multicenter Study Group of Seroconverters (GEMES). Changes in the incidence of tuberculosis in a cohort of HIV seroconverters before and after the introduction of HAART. *AIDS.* 2007;21:2521-7.

Novoa AM, de Olalla PG, Clos R, Orcau A, Rodríguez-Sanz M, Caylà JA. Increase in the non-HIV-related deaths among AIDS cases in the HAART era. *Curr HIV Res.* 2008;6:77-81.

Panel de expertos de GESIDA; Plan Nacional sobre el Sida. Treatment of opportunistic infections in adolescent and adult patients infected with the human immunodeficiency virus during the era of highly active antiretroviral therapy. *Enferm Infecc Microbiol Clin.* 2008;26:356-79.

Perez Hoyos S, Ferreros I, Hernan MA, GEMES (Caylà JA, García de Olalla P). Aplicación de modelos estructurales marginales para estimar los efectos de la terapia antirretroviral en 5 cohortes de seroconvertidores al VIH. *Gac Sanit.* 2007;21:76-83.

Touloumi G, Pantazis N, Stirnadel HA, Walker AS, Boufassa F, Vanhems P, Porter K; CASCADE Collaboration (García de Olalla P). Rates and determinants of virologic and immunological response to HAART resumption after treatment interruption in HIV-1 clinical practice. *J Acquir Immune Defic Syndr.* 2008;49:492-8.

Tuberculosis

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Estudio 26. Comparación de una pauta de 12 dosis semanales durante 3 meses de tratamiento supervisado basado en RPT 900 mg versus pauta autoadministrada de isoniacida 300 mg diarios (270 dosis) durante 9 meses.
Finançament: CDC – North Texas University, EUA, Tuberculosis Trials Consortium (TBTC) study 26.
Període de vigència: 2003-2008.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Tuberculosis en inmigrantes, ¿una enfermedad importada?
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2005-2007.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Tuberculosis in immigrants: an imported disease?
Finançament: Fundació La Marató TV3.
Període de vigència: 2005-2007.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Estudio 28. Evaluación de una pauta basada en sustituir moxifloxacino por isoniacida para el tratamiento de la tuberculosis.
Finançament: Tuberculosis Trials Consortium (TBTC) study 28.
Període de vigència: 2006-2007.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Programa integrado de investigación en tuberculosis de la Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica (SEPAR).
Finançament: Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica (SEPAR).
Període de vigència: 2006-2010.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Estudio 29. Evaluación de una pauta con rifapentina para la fase intensiva del tratamiento de la tuberculosis pulmonar.
Finançament: CDC – North Texas University, EUA, Tuberculosis Trials Consortium (TBTC) study 29.
Període de vigència: 2008-2010.

Publicacions en revistes indexades

Caylà JA, Caminero JA, Ancochea J. Tuberculosis y solidaridad. Arch Bronconeumol. 2008;44:657-9.

Ruiz-Manzano J, Blanquer R, Calpe JL, Caminero JA, Caylà J, Domínguez JA, García JM, Vidal R; Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica. Diagnóstico y tratamiento de la tuberculosis. Arch Bronconeumol. 2008;44:551-66.

Tost JR, Vidal R, Maldonado J, Caylà JA. Efectividad y tolerancia de las pautas de tratamiento antituberculoso sin isoniacida y/o rifampicina. Análisis de 85 casos. Arch Bronconeumol. 2008;44:478-83.

Altres publicacions

Caylà JA. Año SEPAR de la Tuberculosis y la Solidaridad. Separvisión. 2008;48:4-5.

Caylà JA. Epidemiology of tuberculosis in Europe, Spain and Barcelona: The influence of HIV, immigration and Control Programs. Sandoz publicaciones. 2008;1-9.

Ruiz-Manzano J, Blanquer R, Calpe JL, Caminero JA, Caylà JA, Domínguez JA, García JM, Vidal R. Normativa SEPAR: diagnóstico y tratamiento de la tuberculosis. Recomendaciones SEPAR. 2008; 50.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Aproximación a la prevalencia de infección tuberculosa latente (ITL) en los estudios de contactos.
Autora de la tesina: Analía Pumares.
Direcció: Joan A. Caylà.
Doctorat de Salut Pública. Universitat Autònoma de Barcelona.
Barcelona, 2007.

Títol: Impacto de la tuberculosis en una cohorte de seroconvertidores al VIH.
Autora de la tesina: Eva Masdeu.
Direcció: Joan A. Caylà, Patricia García de Olalla.
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2007.

Títol: Supervivencia en la era HAART de una cohorte de pacientes tuberculosos infectados por el VIH.
Autora de la tesina: Laura Català.
Direcció: Joan A. Caylà, Àngels Orcau.
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2008.

Títol: La efectividad de los agentes comunitarios de salud en el control de la tuberculosis en Barcelona.
Autor de la tesina: Jesús Ospina.
Direcció: Joan A. Caylà, Àngels Orcau.
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2008.

Títol: Análisis de los factores determinantes en la aparición de casos secundarios de tuberculosis en Barcelona 2005-2006.
Autor de la tesina: Ángel Rodríguez.
Direcció: Joan A. Caylà.
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2008.

Brots epidèmics

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Incidencia de legionelosis en España 2004-2005.
Finançament: Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica (SEPAR).
Període de vigència: 2004-2009.

Publicacions en revistes indexades

Domínguez A, Torner N, Ruíz L, Martínez A, Barrabeig I, Camps N, Godoy P, Minguell S, Parrón I, Pumarés A, Sala MR, Bartolomé R, Pérez U, de Simón M, Montava R, Buesa J; Catalan Viral Gastroenteritis Study Group. Aetiology and epidemiology of viral gastroenteritis outbreaks in Catalonia (Spain) in 2004-2005. *J Clin Virol.* 2008;43:126-31.

García de Olalla P, Gracia J, Rius C, Caylà JA, Pañella H, Villabí JR, Guix J, Pellicer T, Ferrer D, Cusi M, Pelaz C, Sabrià M; Grupo de trabajo del brote de Vallcarca. Brote comunitario de neumonía por *Legionella pneumophila*: importancia del control de las torres de refrigeración en los centros sanitarios. *Enferm Infecc Microbiol Clin.* 2008;26:15-22.

Martínez A, Domínguez A, Torner N, Ruiz L, Camps N, Barrabeig I, Arias C, Alvarez J, Godoy P, Balena PG, Pumarés A, Bartolomé R, Ferrer D, Perez U, Pintó R, Buesa J, Catalan Viral Gastroenteritis Study group. Epidemiology of foodborne Norovirus outbreaks in Catalonia, Spain. *BMC Infect Dis.* 2008;8:47.

Torner N, Domínguez A, Ruiz L, Martínez A, Bartolomé R, Buesa J, Ferrer MD, Catalan Viral Gastroenteritis Study Group. Acute gastroenteritis outbreaks in Catalonia, Spain: Norovirus versus Salmonella. *Scand J Gastroenterol.* 2008; 43: 567-573.

Altres publicacions

Caylà JA, Sanz P, Ochoa D, Blanquer J. Legionelosis. A: Gorodner O, editors. *Patologías regionales y enfermedades emergentes.* Ed. Corpus; 2008. p.111-121.

Rius C, Pañella H. Epidemiología de las Gastroenteritis Agudas Víricas. Características epidemiológicas de las infecciones por virus causantes de gastroenteritis aguda. A: 6ª Monografía de la Sociedad Española de Epidemiología; 2007. p.35-46.

Vacunes i altres malalties transmissibles

Projectes científics

Investigador principal: Martí Casals.
Títol: Incidencia de enfermedades infecciosas y supervivencia en una cohorte de etnia gitana del Camp de la Bota. Barcelona (1985-2008).
Finançament: Centre Específic de Recerca - Matemàtiques i Estadística per a la Tecnologia (CERMET).
Període de vigència: 2008-2009.

Publicacions en revistes indexades

Carnicer-Pont D, Peña-Rey I, de Aragón VM, de Ory F, Domínguez A, Torner N, Caylà JA; Regional Surveillance Network. Eliminating congenital rubella syndrome in Spain: does massive immigration have any influence? *Eur J Public Health.* 2008;18:688-90.

Domínguez A, Muñoz P, Cardenosa N, Martínez A, Caylà J, Meningococcal Disease Study Group. Time-series analysis of meningococcal disease in Catalonia. *Ann Epidemiol.* 2007;17:654-62.

Domínguez A, Torner N, Barrabeig I, Rovira A, Rius C, Caylà J, Plasencia E, Minguell S, Sala MR, Martínez A, Costa J, Mosquera M, Cabezas C; Working Group for the Study of the Measles Outbreak in Catalonia. Large Outbreak of Measles in a Community with High Vaccination Coverage: Implications for the Vaccination Schedule. *Clin Infect Dis.* 2008;47:1143-9.

Millet JP, Garcia de Olalla P, Carrillo-Santisteve P, Gascón J, Treviño B, Muñoz J, Gómez I Prat J, Cabezas J, González Cordon A, Caylà JA. Imported malaria in a cosmopolitan European city: a mirror image of the world epidemiological situation. *Malar J.* 2008;7:56.

Pañella H, Rius C, Caylà JA; Barcelona Hepatitis C Nosocomial Research Working Group. Transmission of hepatitis C virus during computed tomography scanning with contrast. *Emerg Infect Dis.* 2008;14:333-6.

Porta M, González B, Márquez S, Artazcoz L. Doubts on the appropriateness of universal human papillomavirus vaccination: is evidence on public health benefits already available? *J Epidemiol Community Health.* 2008;62:667.

Quer J, Esteban JI, Sánchez JM, Otero T, Rius C, Coll M, Cubero M, Moreno G, Gonzalez A, Vaque J, Esteban R, Campins M, Pañella H, Guardia J, Martell M. Nosocomial transmission of hepatitis C virus during contrast-enhanced computed tomography scanning. *Eur J Gastroenterol Hepatol.* 2008;20:73-8.

Torner N, Martínez A, Costa J, Mosquera M, Barrabeig I, Rovira A, Rius C, Caylà J, Plasencia E, Parron I, Sala MR, Arias C, Domínguez A, Cabezas C, Plasencia A. Measles outbreak in the Barcelona Region of Catalonia, Spain, October 2006 to February 2007. *Euro Surveill.* 2007;12:E070222.2.

Vallejo F, Toro C, de la Fuente L, Brugal MT, Barrio G, Soriano V, Ballesta R, Bravo MJ. Hepatitis B vaccination: An unmet challenge in the era of harm reduction programs. *J Subst Abuse Treat.* 2007;34:398-406.

Vall Mayans M, Caballero E, Garcia de Olalla P, Armengol P, Codina MG, Barberà MJ, Sanz B, Andreu A, Caylà JA. Outbreak of lymphogranuloma venereum among men who have sex with men in Barcelona 2007/08—an opportunity to debate sexual health at the EuroGames 2008. *Euro Surveill.* 2008;13.pii:18908.

Altres publicacions

Moreno A. Etiología, exploraciones y tratamiento empírico de síndromes de causa infecciosa. A: Mensa J. *Guía Terapéutica antimicrobiana.* Barcelona: Masson Elsevier; 2007.

Accidents i lesions

Objectius estratègics

- Aprofundiment en l'epidemiologia dels accidents i les lesions i dels principals determinants, especialment pel que fa a les lesions de trànsit i les de l'àmbit domèstic.
- Avaluació de l'impacte de les intervencions de prevenció primària i secundària en les tendències de l'accidentalitat i del seu impacte en salut.
- Desenvolupament, consolidació i gestió de fonts i sistemes d'informació, així com d'instruments de mesura útils per al registre dels accidents de trànsit a la ciutat de Barcelona.
- Realització d'estudis prospectius per conèixer factors associats a l'aparició de lesions.
- Col·laboració en l'avaluació de la qualitat assistencial i rehabilitadora als lesionats.

Projectes científics

- Investigador principal: Vicente Martín.
Títol: Evaluación y seguimiento de la condición física y las lesiones de los luchadores de lucha leonesa.
Finançament: Inbiomed-Federación Territorial de Castilla y León de Lucha.
Període de vigència: 2006-2009.
- Investigadora principal: Catherine Pérez.
Títol: Análisis de la accidentalidad en el ámbito urbano.
Finançament: Dirección General de Tráfico.
Període de vigència: 2007-2008.
- Investigadora principal: Catherine Pérez.
Títol: Estudio de las desigualdades según género, clase social y área de residencia en las lesiones por tráfico: ¿cómo medir la exposición desigual al riesgo de sufrir lesiones por tráfico?
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2008.
- Investigadora principal: Catherine Pérez.
Títol: Epidemiología de las lesiones medulares y los traumatismos craneoencefálicos en España 2000-2007.
Finançament: Ministerio de Sanidad y Consumo.
Període de vigència: 2008.
- Investigadora principal: Catherine Pérez.
Títol: Evaluación de las estrategias de seguridad vial en España: desigualdades por género, grupos de edad y área geográfica.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2008-2009.
- Investigador principal: Vicente Martín.
Títol: Incidencia de lesiones y factores relacionados en las competiciones oficiales de lucha leonesa.
Finançament: Diputación de León.
Període de vigència: 2008-2010.

Publicacions en revistes indexades

- Garcia-Altés A, Perez, K. The economic cost of road traffic crashes in a urban setting. *Inj Prev.* 2007;13:65-68.
- Martin JL, Pérez K, Marí-Dell'Olmo M, Chiron M. Whiplash risk estimation based on linked hospital-police road crash data from France and Spain. *Inj Prev.* 2008;14:185-90.
- Pérez K, Marí-Dell'Olmo M, Tobías A, Borrell C. Reducing road traffic injuries: effectiveness of speed cameras in an urban setting. *Am J Public Health.* 2007;97:1632-7.
- Polinder S, Meerding WJ, Mulder S, Petridou E, van Beeck EF and the EUROCCOST reference group (Pérez C). Assessing the burden of injury in six European countries. *Bull World Health Organ.* 2007;85:27-34.
- Polinder S, Meerding WJ, Lyons RA, Haagsma JA, Toet H, Petridou ET, Mulder S, van Beeck EF. And the EUROCCOST working group (Pérez C). International variation in clinical injury incidence: exploring the performance of indicators based on health care, anatomical and outcome criteria. *Accid Anal Prev.* 2008; 40:182-91.
- Pujadas M, Pichini S, Civit E, Santamariña E, Perez K, de la Torre R. A simple and reliable procedure for the determination of psychoactive drugs in oral fluid by gas chromatography-mass spectrometry. *J Pharm Biomed Anal.* 2007; 44:594-601.
- Ramos P, Díez E, Pérez K, Rodríguez-Martos A, Brugal MT, Villalbí JR. Young people's perceptions of traffic injury risks, prevention and enforcement measures: a qualitative study. *Accid Anal Prev.* 2008;40:1313-9.
- Santamariña E, Pérez K, Ricart I, Arroyo A, Castellà J, Borrell C. Injury profiles of road traffic deaths. *Accid Anal Prev.* 2007;39:1-5.

Tesis doctorals i tesines

- Títol: El consum de substàncies psicoactives en els lesionats de trànsit atesos en serveis d'urgències de Catalunya.
Autora de la tesina: Elena Santamariña.
Direcció: Catherine Pérez. Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2007.

Càncer

Objectius estratègics

- Aprofundiment en l'epidemiologia del càncer i dels seus principals determinants a la ciutat.
- Avaluació de l'impacte de les intervencions de prevenció primària i secundària en les tendències del càncer.
- Disseny i seguiment del programa de càncer de mama.

Projectes científics

Investigadora principal: Rosa Puigpinós.
Títol: Conocimientos, beneficios, barreras percibidas y prácticas frente a la detección precoz del cáncer de mama.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2007-2009.

Publicacions en revistes indexades

Antunes JL, Borrell C, Perez G, Boing AF, Wünsch-Filho V. Inequalities in mortality of men by oral and pharyngeal cancer in Barcelona, Spain and Sao Paulo, Brazil, 1995-2003. *Int J Equity Health*. 2008;7:14.

Antunes JL, Borrell C, Rodríguez-Sanz M, Pérez G, Biazevic MG, Wünsch-Filho V. Sex and socioeconomic inequalities of lung cancer mortality in Barcelona, Spain and São Paulo, Brazil. *Eur J Cancer Prev*. 2008;17:399-405.

Menvielle G, Kunst AE, Stirbu I, Strand BH, Borrell C, Regidor E, Leclerc A, Esnaola S, Bopp M, Lundberg O, Artnik B, Costa G, Deboosere P, Martikainen P, Mackenbach JP. Educational differences in cancer mortality among women and men: a gender pattern that differs across Europe. *Br J Cancer*. 2008;98:1012-9.

Pérez G, Porta M, Borrell C, Casamitjana M, Bonfill X, Bolibar I, Fernández E; on behalf of the INTERCAT Study Group. Interval from diagnosis to treatment onset for six major cancers in Catalonia, Spain. *Cancer Detect Prev*. 2008;32:267-75.

Pons-Vigués M, Puigpinós R, Cano-Serral G, Mari-Dell'Olmo M, Borrell C. Breast cancer mortality in Barcelona following implementation of a city breast cancer-screening program. *Cancer Detect Prev*. 2008;32:162-7.

3 Àrea de Desigualtats en Salut

Línies de recerca

En el marc de la innovació en les polítiques de salut pública orientades a la reducció de les desigualtats socials en la salut, l'ASPB treballa fonamentalment en l'estudi de les desigualtats socioeconòmiques, tant a Barcelona com a Catalunya i a l'Estat espanyol. També analitza les desigualtats en salut entre homes i dones derivades dels rols socials assignats segons el sexe i aprofundeix en l'estudi de la interacció entre el gènere, els rols familiars, la situació laboral i la classe social. L'estudi de les desigualtats geogràfiques en àrees petites és una altra àrea que cal destacar.

Desigualtats de gènere

Objectius estratègics

- Estudi de les desigualtats en salut entre homes i dones derivades dels rols socials assignats segons el sexe: descripció, causa i avaluació de les intervencions.
- Estudi de les desigualtats respecte al rol familiar i la situació laboral segons el sexe.

Publicacions en revistes indexades

Borrell C, Artazcoz L. Las desigualdades de género en salud: retos para el futuro. Rev Esp Salud Publica. 2008;82:245-9.

Pérez G. La ley de igualdad efectiva de mujeres y hombres: un paso adelante. Gac Sanit. 2007;21:367-70.

Rius C, Pérez G, Rodríguez-Sanz M, Fernández E; COHESCA Study Group. Comorbidity index was successfully validated among men but not in women. J Clin Epidemiol. 2008;61:796-802.

Rohlf s I, Borrell C, Artazcoz L, Escriba-Aguir V. The incorporation of gender perspective into Spanish health surveys. J Epidemiol Community Health. 2007;61 Supl 2:ii20-25.

Ruiz-Cantero MT, Vives-Cases C, Artazcoz L, Delgado A, García Calvente MM, Miqueo C, Montero I, Ortiz R, Ronda E, Ruiz I, Valls C. A framework to analyse gender bias in epidemiological research. J Epidemiol Community Health. 2007; 61 Supl 2:ii46-ii53.

Altres publicacions

Borrell C, Artazcoz L (coord.). 5ª Monografía de la Sociedad Española de Epidemiología. Investigación en género y salud. Terrassa: Dit i Fet; 2007.

Carrasco C, Bosch A, Almeda E, Artazcoz L, Fernández E, Fernández ML, Miralles C, Otero M, Sipi R. Estadístiques sota sospita. Proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Institut Català de les Dones; 2007.

Tesis doctorals i tesines

Títol: La morbiditat com a mesura dels trastorns crònics en una cohort representativa de la població de Catalunya. Estudi COHESCA.
Autora de la tesi doctoral: Cristina Rius.
Direcció: Glòria Pérez, Miquel Porta.
Universitat Autònoma de Barcelona.
Barcelona, 2007.

Premis i altres

Brotons M, Artazcoz L. Premi a la millor comunicació oral al VII Congreso Nacional de Prevención y Tratamiento del Tabaquismo concedit pel treball "Diferencias de género en la relación de la situación laboral y familiar con el hábito tabáquico". Any 2007.

Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques

Objectius estratègics

- Determinació del paper de les desigualtats de caràcter polític, sociocultural i econòmic tant en el desenvolupament de malalties com en la percepció de la salut.
- Estudi de les desigualtats segons la classe social en la mortalitat, la morbiditat i la salut percebuda i en l'evolució d'aquestes.
- Determinació del paper de les diferències geogràfiques (el districte de residència, etc.) en la percepció de la salut, la morbiditat i la mortalitat.

Projectes científics

Investigador principal: Johan Mackenbach (coordinadora a l'ASPB: Carme Borrell).
Títol: Tackling health inequalities in Europe. An integrated approach. EUROTHINE.
Finançament: Comissió Europea (DG SANCO).
Període de vigència: 2004-2007.

Investigadora principal: Anna García-Altés.
Títol: Desigualtats socials en l'acompliment dels serveis sanitaris de la regió metropolitana de Barcelona.
Finançament: Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdica.
Període de vigència: 2005-2007.

Investigadora principal: Carme Borrell.
Títol: Desigualdades socioeconómicas en la mortalidad en ciudades de España.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2005-2008.

Investigadora principal: Anna García-Altés.
Títol: Análisis de 22 años de desigualdades socioeconómicas en la mortalidad de las ABS de Barcelona.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2006-2008.

Investigadora principal: Maica Rodríguez-Sanz.
Títol: Desigualtats socials en la utilització del sistema sanitari a Catalunya: l'impacte en l'atenció primària, especialitzada i pràctiques preventives.
Finançament: Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdica.
Període de vigència: 2007-2009.

Investigadora principal: Elia Díez.
Títol: Desarrollo de un modelo de acción en salud pública para reducir las desigualdades sociales en la salud en núcleos urbanos de Barcelona que requieren atención especial.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2008.

Investigadora principal: Carme Borrell.
Títol: Desigualdades en la utilización de servicios sanitarios y prácticas preventivas en el cambio de siglo en España.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2008-2009.

Investigadora principal: Angeles Cabriá (col·laboradora a l'ASPB: Maica Rodríguez).
Títol: Desigualdades de género en la atención hospitalaria de la población de Cantabria.
Finançament: Instituto de Formación e Investigación Marqués de Valdecilla.
Període de vigència: 2007-2008.

Publicacions en revistes indexades

Artazcoz L, Rueda S. Social inequalities in health among the elderly: a challenge for public health research. *J Epidemiol Community Health*. 2007;61:466-467.

Antunes JL, Waldman EA, Borrell C, Paiva TM. Effectiveness of influenza vaccination and its impact on health inequalities. *Int J Epidemiol*. 2007;36:1319-1326.

Barceló MA, Saez M, Cano-Serral G, Martínez-Beneito MA, Martínez JM, Borrell C, Ocaña-Riola R, Montoya I, Calvo M, López-Abente G, Rodríguez-Sanz M, Toro S, Alcalá JT, Saurina C, Sánchez-Villegas P, Figueiras A. Métodos para la suavización de indicadores de mortalidad: Aplicación al análisis de desigualdades en mortalidad en ciudades del Estado Español (proyecto MEDEA). *Gac Sanit*. 2008;22:596-608.

Borrell C, Benach J. Desigualdades en salud en Cataluña: ¿realmente en la agenda política? *Gac Sanit*. 2008;22:80.

Borrell C, Rodríguez-Sanz M, Pérez G, Garcia-Altés A. Las desigualdades sociales en salud en el Estado español. *Aten Primaria*. 2008;40:59-60.

Borrell C, Azlor E, Rodríguez-Sanz M, Puigpinós R, Cano-Serral G, Pasarín MI, Martínez JM, Benach J, Muntaner C. Trends in socioeconomic mortality inequalities in a southern European urban setting at the turn of the 21st century. *J Epidemiol Community Health*. 2008;62:258-66.

Borrell C, Artazcoz L. Las políticas para reducir las desigualdades en salud. *Gac Sanit*. 2008;22:465-73.

Domínguez-Berjon MF, Borrell C, Cano-Serral G, Esnaola S, Nolasco A, Pasarín MI, Ramis R, Saurina C, Escolar-Pujolar A. Construcción

de un índice de privación a partir de datos censales en grandes ciudades españolas (Proyecto MEDEA). *Gac Sanit.* 2008;22:179-87.

Espelt A, Borrell C, Rodríguez-Sanz M, Muntaner C, Pasarín MI, Benach J, Schaap M, Kunst AE, Navarro V. Inequalities in health by social class dimensions in European countries of different political traditions. *Int J Epidemiol.* 2008; 37:1095-105.

Espelt A, Borrell C, Roskam AJ, Rodríguez-Sanz M, Stirbu I, Dalmau-Bueno A, Regidor E, Bopp M, Martikainen P, Leinsalu M, Artnik B, Rychtarikova J, Kalediene R, Dzurova D, Mackenbach J, Kunst AE. Socioeconomic inequalities in diabetes mellitus across Europe at the beginning of the 21st century. *Diabetologia.* 2008;51:1971-9.

Giskes K, Kunst AE, Ariza C, Benach J, Borrell C, Helmert U, Judge K, Lahelma E, Moussa K, Ostergren PO, Patja K, Platt S, Prättälä R, Willemssen MC, Mackenbach JP. Applying an equity lens to tobacco-control policies and their uptake in six Western-European countries. *J Public Health Policy.* 2007;28:261-80.

Menvielle G, Kunst AE, Stirbu I, Borrell C, Bopp M, Regidor E, Heine Strand B, Deboosere P, Lundberg O, Leclerc A, Costa G, Chastang JF, Esnaola S, Martikainen P, Mackenbach JP. Socioeconomic inequalities in alcohol related cancer mortality among men: to what extent do they differ between Western European populations? *Int J Cancer.* 2007;121:649-55.

Rueda S, Artazcoz L, Navarro V. Health inequalities among the elderly in Western Europe. *J Epidemiol Community Health.* 2008;62:492-8.

Strand BH, Kunst A, Huisman M, Menvielle G, Glickman M, Bopp M, Borrell C, Borgan JK, Costa G, Deboosere P, Regidor E, Valkonen T, Mackenbach JP; EU Working Group on Socioeconomic Inequalities in Health. The reversed social gradient: higher breast cancer mortality in the higher educated compared to lower educated. A comparison of 11 European populations during the 1990s. *Eur J Cancer.* 2007;43:1200-7

Altres publicacions

Borrell C, Azlor A, Rodríguez-Sanz M, Puigpinós R, Cano-Serral G, Pasarín MI. Tendencias de las desigualdades socioeconómicas en la mortalidad en Barcelona en el cambio de siglo. *Revista Vasca de Sociología y Ciencia Política* 2007; 44:163-182.

Borrell C, Benach J. La salut i les desigualtats en salut a Catalunya. A: Montagut (ed.). *Societat Catalana. Associació Catalana de Sociologia.* Barcelona: Limpergraf, SL; 2007. p. 257-278.

Borrell C, Serral G, Martínez-Beneito MA, Mari-Dell'Olmo M, Rodríguez-Sanz M y grupo Medea. *Atlas de mortalidad en ciudades de España.* Terrassa: Dit i Fet, 2008.

García-Altés A, Rodríguez M, Pérez G, Borrell C. Desigualdades en salud en las comunidades autónomas desde la perspectiva socioeconómica y de género. *Cuadernos Económicos ICE;* 2008:115-27.

Rodríguez-Sanz M, Martínez JM, Pérez G, Buxó M, Carrillo-Santistevé P, Vergara M, Benach J, Borrell C. Desigualdades en salud en el Estado español: un cambio de siglo. A: Navarro V (director). *La situación social en España, II.* Madrid: Programa en Políticas Públicas y Sociales-Universidad Pompeu Fabra, Fundación Francisco Largo Caballero y Biblioteca Nueva; 2007:317-339.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Desigualtats en la malaltia de la diabetis mellitus segons posició socioeconòmica en diferents àrees d'Europa al canvi de segle. Autor de la tesina: Albert Espelt. Direcció: Carme Borrell. Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2007.

Títol: Desigualtats socioeconòmiques en la mortalitat per cirrosi a Barcelona. Autor de la tesina: Albert Dalmau. Direcció: Anna García-Altés. Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2007.

Títol: Desigualdades sociales en salud en la población adolescente (12-16 años) de la ciudad de Barcelona. Autora de la tesina: Talita Duarte. Direcció: M. Isabel Pasarín. Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2008.

Premis i altres

Ferrreira-Antunes JL, Borrell C, Paiva TM, Alves-Waldman E. Obtenció del "Prêmio de Incentivo em Ciência e Tecnologia para o sus" atorgat pel Ministeri de Sanitat de Brasil a l'article: Efectividade da vacinação contra gripe e seu impacto nas desigualdades em saúde. *Int J Epidemiol.* 2007;36:1319-1326.

4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat

Línies de recerca

Aquesta àrea de recerca es focalitza en la col·laboració amb els diversos àmbits assistencials de la ciutat, especialment pel que fa als serveis a la comunitat: serveis hospitalaris, atenció primària i atenció a drogodependències.

Objectius estratègics

- Anàlisi de l'impacte de la política en la salut de les poblacions.
- Determinació dels factors que influeixen en la utilització dels serveis hospitalaris per part de la població.
- Avaluació de l'impacte de la reforma de l'atenció primària en la salut.
- Anàlisi de l'efectivitat de determinades mesures preventives aplicades des de l'atenció primària.
- Disseny d'estratègies d'intervenció en diferents àmbits dirigides a l'atenció a les drogodependències: territorialització, política de disminució de risc, protocols de col·laboració amb institucions i programes, avaluació de l'efectivitat de les intervencions breus, etc.
- Avaluació de l'efectivitat de la xarxa assistencial per a l'atenció a les drogodependències.
- Mesura de l'acompliment (*performance*) dels serveis sanitaris de la ciutat de Barcelona.
- Monitoratge de la situació de salut a la ciutat de Barcelona a través de la realització d'enquestes de salut, l'informe de salut anual, l'anàlisi de les estadístiques vitals, la producció anual d'indicadors per àrees bàsiques de salut i per sectors sanitaris, entre d'altres.

Projecte científics

Investigadora principal: M. Isabel Pasarín.
Títol: Evaluación de la adecuación de la provisión de servicios de atención primaria de salud al modelo teórico.
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS).
Període de vigència: 2006-2007.

Publicacions en revistes indexades

Borrell C, Espelt A, Rodríguez-Sanz M, Navarro V. Politics and health. *J Epidemiol Community Health*. 2007;61:658-659.

Cortès Franch, I. La Atención Primaria de Salud, un agente clave de la salud laboral. *Aten Primaria*. 2008;40:12-4.

Daban F, Pasarín MI, Rodríguez-Sanz M, García-Altés A, Villalbí JR, Cano-Serrall G, Borrell C. Evaluación de la reforma de la atención primaria de salud: prácticas preventivas y desigualdades. *Aten Primaria*. 2007;39:339-346.

García-Altés A, Borrell C, Coté L, Plaza A, Benet J, Guarga A. Measuring the performance of urban healthcare services: results of an international experience. *J Epidemiol Community Health*. 2007;61:791-6.

García-Altés A, Santín D, Barenys M. Applying artificial neural networks to the diagnosis of organic dyspepsia. *Stat Methods Med Res*. 2007;16:331-346.

García-Rodríguez A, Peracho V, Villalbí JR, Bouis S, Duràn J, Guix J. Avances en la gestión de un centro de acogida de animales de compañía. *Gac Sanit*. 2008;22:76-8.

Grau M, García-Altés A, Pasarín MI, Arribas P, Borrell C, Brugal T. Utilidad de un sistema de información para la atención primaria. *Aten Primaria*. 2008;40:167-73.

Guix J, Villalbí JR, Armengol R, Llebaria X, Manzanera R, Plasencia A. Innovar en la gestión de servicios de salud pública: La experiencia de la Agencia de Salud Pública de Barcelona. *Gac Sanit*. 2008;22:267-74.

Nebot M, Cabezas C, Marqués F, Bimbela JL, Robledo T, Megido X, Prados JA, Muñoz E. Prioridades en promoción de la salud según los profesionales de atención primaria: un estudio Delphi. *Aten Primaria*. 2007;39:285-90.

Pasarín MI, Berra S, Rajmil L, Solans M, Borrell C, Starfield B. Un instrumento para la evaluación de la atención primaria de salud desde la perspectiva de la población. *Aten Primaria*. 2007;39:395-401 .

Pasarín MI, Miller R, Segura A. Aportaciones de la atención primaria y la salud pública al desarrollo de la salud comunitaria. *Aten Primaria*. 2008;40:115-7.

Peiró S, García-Altés A. Posibilidades y limitaciones de la gestión por resultados de salud, el pago por objetivos y el redireccionamiento de los incentivos. *Gac Sanit*. 2008;22 Supl 1:143-55.

Villalbí JR, Casas C, Borrell C, Duran J, Artazcoz L, Camprubí E, Rodríguez-Montuquín P, Armengol JM. El Cuadro de Mando Integral como instrumento de dirección en una organización de salud pública. *Gac Sanit*. 2007;21:60-5.

Villalbí JR, Cusí M, Caylà JA, Duràn J, Guix J. El ejercicio de la autoridad sanitaria: los principios, lo reglamentado y la incertidumbre. *Gac Sanit*. 2007;21:172-75.

Altres publicacions

Navarro V, Muntaner C, Borrell C, Benach J, Quiroga A, Rodríguez M, Gumà J, Vergés N, Pasarín MI. El impacto de la política en la salud. *Salud Colectiva*. 2007;3:39-32.

Navarro V, Borrell C, Muntaner C, Benach J, Quiroga A, Rodríguez-Sanz M, Gumà J, Vergés N, Pasarín MI. El impacto de la política en la salud. *Revista Vasca de Sociología y Ciencia Política*. 2007;44:67-90.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Participación del equipo de atención primaria en el proceso de desarrollo local iniciado por la iniciativa nacional del desarrollo humano en Marruecos. Caso de la provincia de Azilal.

Autor de la tesina: Safwane Mouwafaq.
Direcció: M. Isabel Pasarín.
Màster de Salut Pública de Barcelona.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2008.

Títol: Comunicació entre l'atenció primària i les oficines de farmàcia.

Autora de la tesina: Maria Estrada.
Direcció: M. Isabel Pasarín.
Màster de Salut Pública de Barcelona.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2008.

Títol: Essays on health capital and the efficiency of health care.

Autora de la tesi doctoral: Anna García-Altés.
Direcció: Vicente Ortún Rubio.
Facultat de Medicina, Universitat Autònoma de Barcelona.
Barcelona, 2008.

5 Àrea de Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents

Línies de recerca

Sota aquest epígraf s'inclou la recerca orientada a l'estudi de totes aquelles malalties importades (immigrants, cooperants, viatgers), així com de la situació de salut dels immigrants a la ciutat. També inclou projectes de recerca desenvolupats en països de renda baixa.

Objectius estratègics

- Avaluació de les necessitats de salut prioritàries en certes àrees i països en vies de desenvolupament, camps de refugiats, etc.
- Estudi de les característiques diferencials de malalties com la tuberculosi i el VIH/sida, en immigrants estrangers que resideixen a l'àrea de Barcelona.
- Descripció i control de malalties importades (immigrants, cooperants, viatgers, etc.).
- Estudi de l'epidemiologia de les malalties emergents a Barcelona.

Projectes científics

Investigador principal: Stefan Priebe (coordinadora a l'ASPB: Rosa Puigpinós).
Títol: European Best Practices in Access, Quality and Appropriateness of Health Services for Immigrants in Europe (EUGATE).
Finançament: Comissió Europea (DG-SANCO).
Període de vigència: 2008-2010.

Publicacions en revistes indexades

Borràs E, Domínguez A, Batalla J, Torner N, Cardeñosa N, Nebot M, Plasencia A, Salleras L. Vaccination coverage in indigenous and immigrant children under 3 years of age in Catalonia (Spain). *Vaccine*. 2007;25:3240-3243.

Borrell C, Muntaner C, Sola J, Artazcoz L, Puigpinós R, Benach J, Noh S. Immigration and self-reported health status by social class and gender: the importance of material deprivation, work organisation and household labour. *J Epidemiol Community Health*. 2008;62:e7.

Malmusi D, Jansà JM. Recomendaciones para la investigación e información en salud sobre definiciones y variables para el estudio de la población inmigrante de origen extranjero. *Rev Esp Salud Publica*. 2007;81:399-409.

Perez L, Tobias A, Querol X, Künzli N, Pey J, Alastuey A, Viana M, Valero N, González-Cabré M, Sunyer J. Coarse Particles From Saharan Dust and Daily Mortality. *Epidemiology*. 2008;19:800-7.

Altres publicacions

Puigpinós R, Villegas R, Rodríguez-Sanz M, Borrell C. La Salut de la població a Catalunya. A: Larios MJ, Nadal M (ed.). El paper de la immigració. L'estat de la immigració a Catalunya. Anuari 2007. Barcelona: Editorial Mediterrània. Fundació Jaume Bofill. Col·lecció Polítiques. 2008;67:305-34.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Contribució al disseny d'un material educatiu adreçat a treballadors immigrants d'establiments alimentaris. Estudi qualitatiu sobre les seves percepcions en les seves necessitats d'informació.
Autor de la tesina: Arian Tarbal.
Direcció: Elia Díez.
Màster de Medicina Tropical i Salut Internacional. Universitat de Barcelona. Barcelona, 2007.

6 Àrea de Metodologia

Línies de recerca

Aquest àmbit engloba la recerca relacionada amb aspectes metodològics de la pràctica de la salut pública i de les diverses disciplines que la integren.

Objectius estratègics

- Valoració de la publicació científica en el procés de la recerca.
- Avaluació d'intervencions en salut pública.

Publicacions en revistes indexades

Esperato A, García-Altés A. Prevención en salud: ¿inversión rentable? Eficiencia económica de las intervenciones preventivas en España. Gac Sanit. 2007;21:150-161.

Nebot M. Evaluación en salud pública ¿todo vale? Gac Sanit. 2007;21(2):95-6.

Altres publicacions

Catalá-López F, García-Altés A. Algunas consideraciones metodológicas en la evaluación económica de intervenciones preventivas: un debate abierto. Pharmacoconomics. 2008;5:61-5.

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) organitza un gran nombre de cursos, hi participa i manté col·laboracions amb diferents institucions acadèmiques, la qual cosa configura una àmplia oferta docent pròpia, especialment de postgrau, tant de doctorat com de màster.

A l'ASPB hi ha una formació contínua d'investigadors que treballen en projectes de recerca, així com d'alumnes en pràctiques de diferents assignatures relacionades amb la salut pública. A més, l'ASPB dóna formació a metges interns i residents de Medicina Preventiva i Salut Pública, atès que forma part d'una de les unitats docents de Medicina Preventiva i Salut Pública de la ciutat de Barcelona. Aquesta unitat està formada per l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària, la Universitat Pompeu Fabra i l'ASPB.

Un conveni signat amb la Universitat Pompeu Fabra facilita la col·laboració entre ambdues institucions en el desenvolupament del Màster de Salut Pública. Així, l'ASPB participa en el consell de direcció i coordinació i en el consell acadèmic, a més a més de participar en la docència de diverses assignatures (diversos professionals de l'ASPB són professors associats de la UPF). El conveni amb la UPF també estableix que l'ASPB disposa de cinc beques cada any per facilitar que cinc persones puguin estudiar el màster, amb preferència per als treballadors/ores o investigadors/ores en formació de l'ASPB.

El conveni de col·laboració entre l'ASPB i la Universitat Johns Hopkins dels Estats Units facilita que l'últim trimestre de cada any es desenvolupi el Johns Hopkins Fall Institute In Health Policy and Management, que ofereix cursos d'interès per als treballadors i treballadores de salut pública. Els cursos són en anglès i són impartits per professorat de la Universitat Johns Hopkins i per professorat tant de l'ASPB com de la Universitat Pompeu Fabra. Fruit d'aquest conveni, diversos professionals de l'ASPB són professors associats de la Universitat Johns Hopkins.

Els diferents cursos portats a terme per professionals de l'ASPB durant els anys 2007 i 2008 es presenten a continuació en forma de taula. S'han estructurat segons la direcció i la docència de cursos de formació universitària, les col·laboracions i els convenis de pràctiques i els cursos en cicles formatius. Pel que fa a la docència de formació universitària, cal assenyalar que l'ASPB ha col·laborat amb la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Barcelona, la Universitat Ramon Llull, la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat Oberta de Catalunya.

Quadre 2. Activitats de docència a l'ASPB

Direcció i docència d'assignatures en formació universitària

Universitat/Centre	Curs	Assignatura
Universitat Pompeu Fabra (UPF)	Màster Salut Pública	Epidemiologia I Estadística I Mètodes qualitius Promoció de la salut Salut comunitària Vigilància de la salut pública Epidemiologia i prevenció de les malalties transmissibles Avaluació de polítiques i programes preventius Gestió de la salut pública Salut pública local Salut i societat Epidemiologia social Protecció de la salut
	Curs Superior de Medicina del Treball	Riesgo psicosocial y salud mental
	Màster de Polítiques Públiques	Salut pública Desigualdades sociales en salud
Johns Hopkins Fall Institute	Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy (novembre 2007)	Problem Solving in Public Health Public Health Practice Health Advocacy Methods for Studying Health Inequalities Gender Related Inequalities Status Syndrome Innovations in Health Care for Aging Populations STI Prevention: Using Epidemiology to Inform Policy and Program
	Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy (novembre 2008)	Global Health Law: An Introduction Public Health Practice Media Advocacy Environmental Inequalities Fundamentals of Program Evaluation Air, Water and Food Toxics Life Course Perspectives on Health Social Epidemiology: Health Inequalities and Geocoding Project
Universitat Ramon Llull (URL)	Escola Universitària de Treball Social i Educació Social (EUTSES)	Salut pública i treball social
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	Curs de Doctorat	Introducció a l'epidemiologia Avaluació de polítiques i programes de salut
	Máster de Medicina Tropical	El sistema de salut Epidemiologia
Universitat de Barcelona (UB)	Màster de Drogodependències	Epidemiologia de les drogues
Universitat Rovira i Virgili	Màster de Gestió de Serveis Sanitaris	Salut pública
Universidad de El Salvador	Maestría en Salud Pública	Salud comunitaria
Institut National d'Administration Sanitaire (INAS) del Marroc	Cycle de formation en épidémiologie	Evaluation Epidemiologie Surveillance de santé publique Gestion des épidémies et épidémiologies des maladies transmissibles
Universitat Oberta de Catalunya	Màster de Gestió Clínica	Epidemiologia i bioestadística: coneixements bàsics en la seva aplicació en la descripció i anàlisi de salut

*Els cursos i les assignatures en negreta són dirigits o codirigits per l'ASPB.

Col·laboració en les pràctiques d'alumnes de diferents centres

Universitat/Centre	Curs/Facultat	Assignatura
Universitat Autònoma de Barcelona	Facultat de Veterinària	Higiene dels aliments Histologia i anatomia patològica Cirurgia Etologia animal
	Facultat de Biologia	Genètica i microbiologia
IES Narcís Monturiol, IES Poblenou, IES Mercè Rodoreda, IES la Guineueta		Control microbiològic d'aigües i aliments
Centre d'estudis privat CIM	Professorat Serv. Etologia Facultat Veterinària UAB	Pràctiques curs d'educadors canins

L'ASPB, a més de la docència en el marc de la formació universitària de pregrau i postgrau, per la seva condició de referent en la salut pública imparteix un gran nombre de cursos en diferents institucions. L'Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat (ISAS), amb la col·laboració de l'Àrea de Salut Pública de la Diputació de Barcelona, organitza cursos periòdics adreçats a tècnics municipals sobre temes

del seu interès. A més de sol·licituds per a jornades i simposis, l'ASPB rep una gran quantitat de sol·licituds per a cursos i tallers relacionats amb temes de gran actualitat i que marquen l'agenda política del nostre país: educació per a la salut, violència psicològica a la feina, vigilància de la salut i prevenció de riscos laborals, estrès a l'escola, brots epidèmics i protecció de la salut, entre molts altres.

La recerca en salut pública
a Barcelona

Annexos

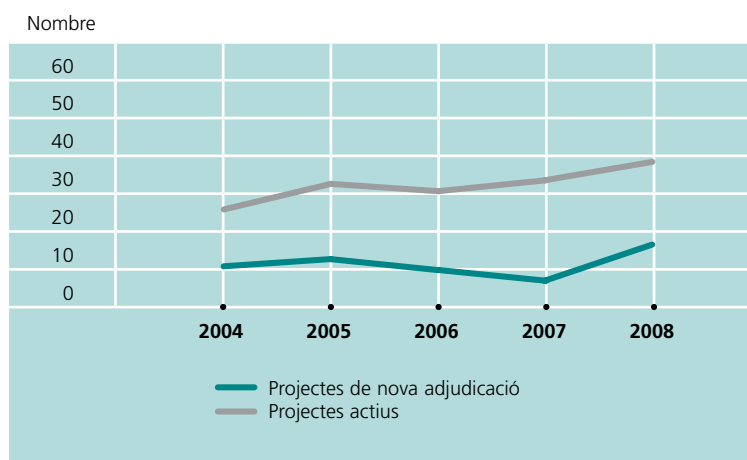
La recerca a l'ASPB en xifres

Taula 1. Producció científica per àrees de recerca, 2004-2008

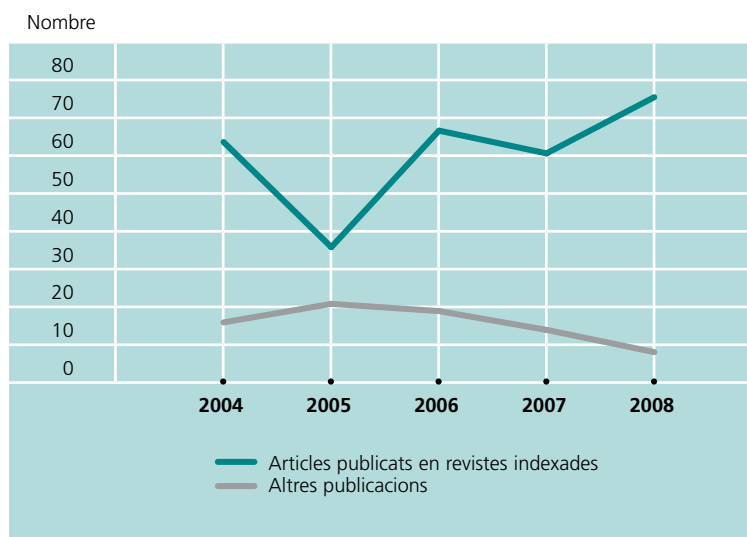
	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Determinants de Salut						
Projectes de nova adjudicació	7	7	4	3	6	27
Projectes actius	8	11	12	14	15	—
Articles publicats en revistes indexades	22	9	18	20	23	92
Altres publicacions	6	4	4	3	0	17
Problemes de Salut						
Projectes de nova adjudicació	2	2	3	3	8	18
Projectes actius	13	15	11	13	17	—
Articles publicats en revistes indexades	18	8	19	21	34	100
Altres publicacions	2	3	7	4	4	20
Desigualtats en Salut						
Projectes de nova adjudicació	1	2	2	1	2	8
Projectes actius	1	4	5	6	6	—
Articles publicats en revistes indexades	13	11	9	8	11	52
Altres publicacions	2	8	7	5	2	24
Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat						
Projectes de nova adjudicació	0	1	1	0	0	2
Projectes actius	1	1	2	1	0	—
Articles publicats en revistes indexades	7	5	15	8	6	41
Altres publicacions	5	4	1	2	0	12
Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents						
Projectes de nova adjudicació	1	1	0	0	1	3
Projectes actius	3	2	1	0	1	—
Articles publicats en revistes indexades	1	1	2	2	2	8
Altres publicacions	1	2	0	0	1	4
Metodologia i Edició Científica						
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	0	0	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	3	2	4	2	0	11
Altres publicacions	0	0	0	0	1	1
Total						
Projectes de nova adjudicació	11	13	10	7	17	58
Projectes actius	26	33	31	34	39	—
Articles publicats en revistes indexades	64	36	67	61	76	304
Altres publicacions	16	21	19	14	8	78

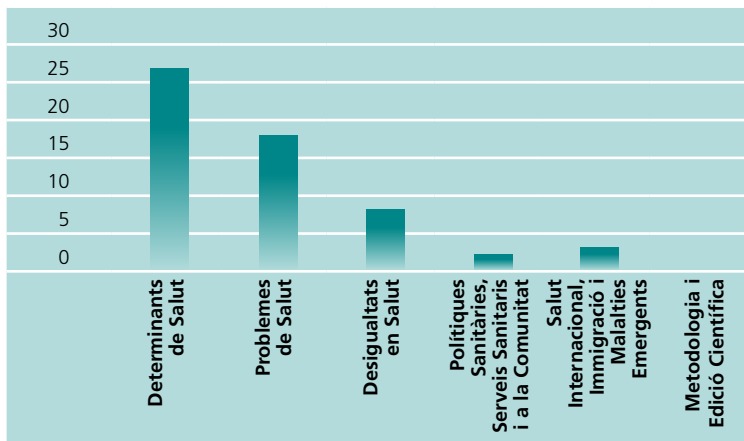
Gràfic 1. Evolució de la producció científica (projectes), 2004-2008

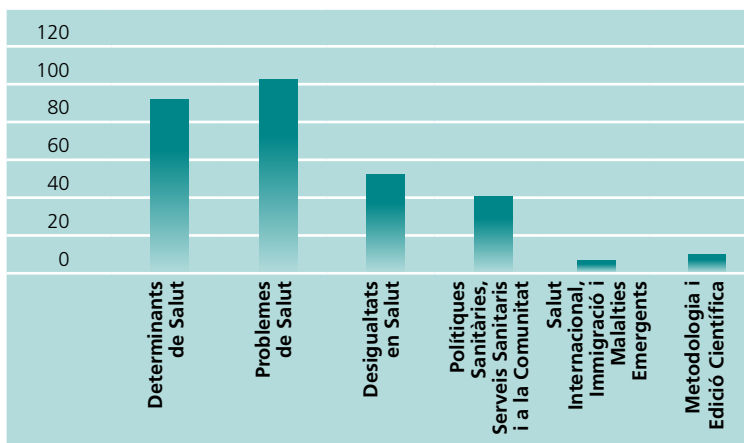
Gràfic 2. Evolució de la producció científica (publicacions), 2004-2008

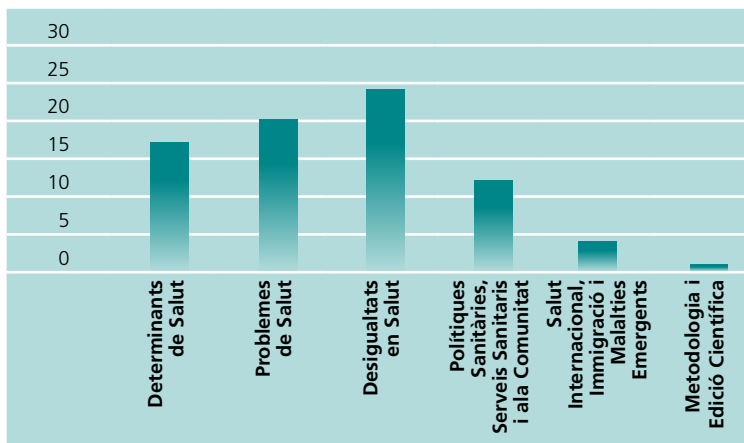
Gràfic 3. Projectes de nova adjudicació per àrees de recerca, 2004-2008

Gràfic 4. Articles publicats en revistes indexades per àrees de recerca, 2004-2008

Gràfic 5. Altres publicacions per àrees de recerca, 2004-2008

Taula 2. Producció científica de l'Àrea de Determinants de Salut, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Comportaments i estils de vida						
Tabac						
Projectes de nova adjudicació	3	0	1	2	3	9
Projectes actius	3	2	2	7	9	—
Articles publicats en revistes indexades	7	3	6	5	8	29
Altres publicacions	2	2	1	0	0	5
Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades						
Projectes de nova adjudicació	1	1	1	1	2	6
Projectes actius	2	3	3	4	5	—
Articles publicats en revistes indexades	4	4	10	11	8	37
Altres publicacions	1	2	3	0	0	6
Determinants de salut segons el grup d'edat						
Projectes de nova adjudicació	0	1	0	0	0	1
Projectes actius	0	1	1	1	0	—
Articles publicats en revistes indexades	4	0	0	2	1	7
Altres publicacions	2	0	0	0	0	2
Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments						
Projectes de nova adjudicació	3	5	2	0	1	11
Projectes actius	3	5	6	2	1	—
Articles publicats en revistes indexades	7	2	2	2	6	19
Altres publicacions	1	0	0	3	0	4
Total						
Projectes de nova adjudicació	7	7	4	3	6	27
Projectes actius	8	11	12	14	15	—
Articles publicats en revistes indexades	22	9	18	20	23	92
Altres publicacions	6	4	4	3	0	17

Taula 3. Producció científica de l'Àrea de Problemes de Salut, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Salut sexual i reproductiva						
Projectes de nova adjudicació	0	1	1	0	1	1
Projectes actius	1	1	2	2	2	—
Articles publicats en revistes indexades	3	1	0	4	3	11
Altres publicacions	0	0	1	0	0	1
Salut laboral i risc psicosocial del treball						
Projectes de nova adjudicació	0	1	0	1	0	2
Projectes actius	0	1	1	2	1	—
Articles publicats en revistes indexades	4	0	2	3	2	11
Altres publicacions	0	1	0	2	0	3
Malalties transmissibles						
VIH/sida						
Projectes de nova adjudicació	0	0	1	0	1	2
Projectes actius	3	4	1	1	2	—
Articles publicats en revistes indexades	3	1	7	6	7	24
Altres publicacions	0	0	0	0	0	0
Tuberculosi						
Projectes de nova adjudicació	0	2	2	0	1	5
Projectes actius	1	4	5	5	3	—
Articles publicats en revistes indexades	4	3	4	0	3	14
Altres publicacions	2	2	5	0	3	12
Brots epidèmics						
Projectes de nova adjudicació	1	0	0	0	0	1
Projectes actius	1	1	1	1	1	—
Articles publicats en revistes indexades	1	0	1	0	4	6
Altres publicacions	0	0	1	1	1	3
Vacunes i altres malalties transmissibles						
Projectes de nova adjudicació	1	0	0	0	1	1
Projectes actius	1	1	0	0	1	—
Articles publicats en revistes indexades	2	0	0	3	7	12
Altres publicacions	0	0	0	1	0	1
Total malalties transmissibles						
Projectes de nova adjudicació	2	2	3	0	3	10
Projectes actius	6	10	7	7	7	37
Articles publicats en revistes indexades	10	4	12	9	21	56
Altres publicacions	2	2	6	2	4	16
Accidents i lesions						
Projectes de nova adjudicació	0	0	1	1	4	6
Projectes actius	5	3	1	2	6	—
Articles publicats en revistes indexades	1	2	5	5	3	16
Altres publicacions	0	0	0	0	0	0

Taula 4. Producció científica de l'Àrea de Problemes de Salut, 2004-2008 (continuació)

	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Càncer						
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	1	0	1
Projectes actius	1	0	0	1	1	—
Articles publicats en revistes indexades	0	1	0	0	5	6
Altres publicacions	0	0	0	0	0	0
Total						
Projectes de nova adjudicació	2	2	3	3	8	18
Projectes actius	13	15	11	13	17	—
Articles publicats en revistes indexades	18	8	19	21	34	100
Altres publicacions	2	3	7	4	4	20

Taula 5. Producció científica de l'Àrea de Desigualtats en Salut, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Desigualtats de gènere						
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	0	0	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	4	2	0	3	2	11
Altres publicacions	0	1	0	2	0	3
Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques						
Projectes de nova adjudicació	1	2	2	1	2	8
Projectes actius	1	4	5	6	6	—
Articles publicats en revistes indexades	9	9	9	5	9	41
Altres publicacions	2	7	7	3	2	21
Total						
Projectes de nova adjudicació	1	2	2	1	2	8
Projectes actius	1	4	5	6	6	—
Articles publicats en revistes indexades	13	11	9	8	11	52
Altres publicacions	2	8	7	5	2	24

Taula 6. Producció científica de l'Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Projectes de nova adjudicació	0	1	1	0	0	2
Projectes actius	1	1	2	1	0	—
Articles publicats en revistes indexades	7	5	15	8	6	41
Altres publicacions	5	4	1	2	0	12

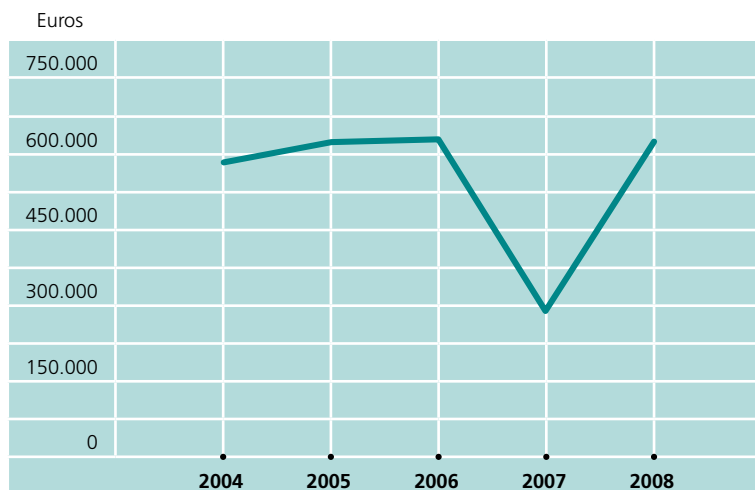
Taula 7. Producció científica de l'Àrea de Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Projectes de nova adjudicació	1	1	0	0	1	3
Projectes actius	3	2	1	0	1	—
Articles publicats en revistes indexades	1	1	2	2	2	8
Altres publicacions	1	2	0	0	1	4

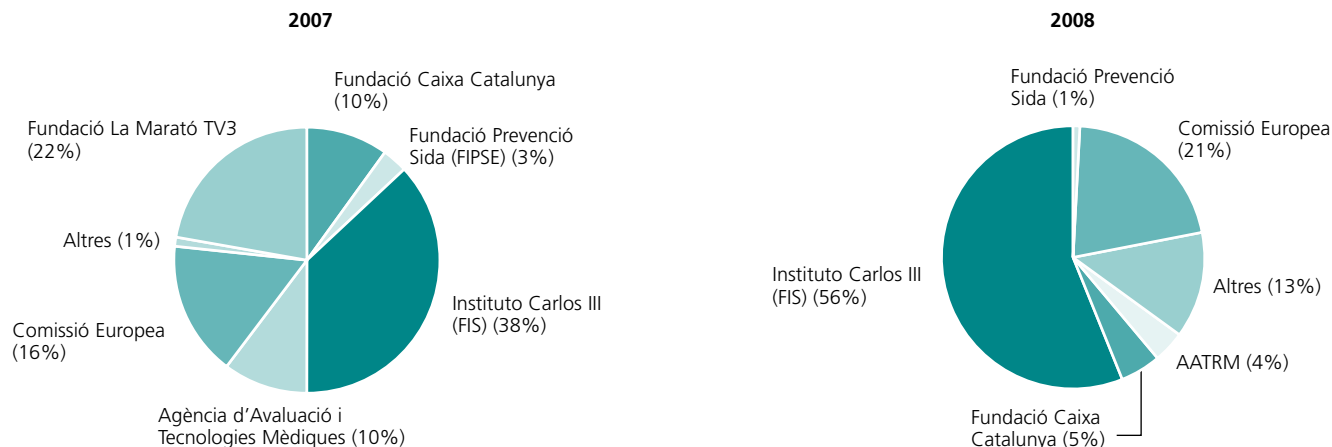
Taula 8. Producció científica de l'Àrea de Metodologia, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	0	0	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	3	2	4	2	0	11
Altres publicacions	0	0	0	0	1	1

Gràfic 6. Ingressos per als projectes actius, 2004-2008

Gràfic 7. Ingressos per als projectes segons les entitats finançadores, 2007-2008

Índex d'investigadors i investigadores

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER) ²
Ariza, Carles	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'intervenció	Comportaments i estils de vida en joves. Tabac i cànnabis	CIBERESP - C3
Artazcoz, Lucía	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral	Desigualtats de gènere, desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques. Salut laboral i risc psicosocial del treball	CIBERESP - C1
Arqués, Josep	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments	CIBERESP - C3
Borrell, Carme	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària/DRID ²	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere. Salut maternoinfantil	CIBERESP - C1
Brugal, Teresa	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenició i Atenció a les Dependències	Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades. Desigualtats. Malalties transmissibles	CIBERESP - C4*
Casas, Conrad	GER ³	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments	CIBERESP - C3
Caylà, Joan A.	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles. Desigualtats. Determinants de salut	CIBERESP - C2
Centrich, Francesc	Laboratori: Química	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Tabac	CIBERESP - C3
Cortés, Immaculada	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral	Desigualtats de gènere. Salut laboral i risc psicosocial del treball	CIBERESP - C1
De Simon, Mercè	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics	
Díez, Elia	Institut de Serveis a la Comunitat: Programes i Intervencions Preventives	Comportaments i estils de vida. Malalties transmissibles. Salut internacional: immigració i malalties emergents	CIBERESP - C1
Duran, Júlia	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments	
Ferrer, M. Dolors	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics	CIBERESP - C2
García-Altés, Anna ¹	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Polítiques sanitàries i serveis a la comunitat. Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques	CIBERESP - C3
García de Olalla, Patricia	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles. Salut internacional	CIBERESP - C2
González Cabré, Manel ¹	Observatori de la Salut Pública: Informació en Salut Ambiental	Salut ambiental	CIBERESP - C3
Guix, Joan ¹	GER ³	Polítiques sanitàries i serveis a la comunitat	CIBERESP - C3

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER) ²
Isern, Anna M.	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics	
Jansà, Josep M.	Institut de Serveis a la Comunitat: Previsió i Atenció a les Dependències	Salut Internacional. Malalties transmissibles	CIBERESP - C4
Juárez, Olga	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Determinants de salut, tabac. Àrea de polítiques sanitàries i serveis a la comunitat	CIBERESP - C3
López, Maria José	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Determinants de salut, tabac. Àrea de polítiques sanitàries i serveis a la comunitat	CIBERESP - C3
Maldonado, Rocío	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments	
Molinero, Emilia ¹	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral	Salut laboral i risc psicosocial del treball	
Muñoz, Enrique	Institut de Serveis a la Comunitat: Programes i Intervencions Preventives	Vacunes	CIBERESP - C3
Nebot, Manel	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Determinants de salut, tabac. Àrea de polítiques sanitàries i serveis a la comunitat	CIBERESP - C3
Orcau, Àngels	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles: tuberculosi	CIBERESP - C2
Pañella, Helena	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles: brots epidèmics	CIBERESP - C2
Pasarín, M. Isabel	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Comunitària	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere. Polítiques sanitàries i serveis a la comunitat	CIBERESP - C1
Pellicer, Teresa	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental i higiene i seguretat dels aliments. Malalties transmissibles	
Peracho, Víctor	Servei d'Higiene Pública i Zoonosis	Salut ambiental i higiene i seguretat dels aliments	
Pérez, Anna	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Comportaments i estils de vida. Tabac	CIBERESP - C3
Pérez, Catherine	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Accidents i lesions. Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades	CIBERESP - C1
Pérez, Glòria	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques. Salut reproductiva i sexual	CIBERESP - C1
Puigpinós, Rosa	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques. Càncer. Immigració	CIBERESP - C1
Rius, Cristina	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles: VIH/sida, brots epidèmics	CIBERESP - C2

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER) ²
Rodríguez-Sanz, Maica	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere	CIBERESP - C1
Rodríguez-Martos, Alicia ¹	Institut de Serveis a la Comunitat: Institut de Prevenció i Atenció a les Drogodependències	Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades	CIBERESP - C4
Rúbies, Antoni	Laboratori: Química	Salut ambiental i higiene i seguretat dels aliments	
Salvador, Joaquín	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Salut maternoinfantil. Desigualtats en salut	CIBERESP - C1
Santamariña, Elena	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Accidents i lesions. Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades	
Serral-Cano, Gemma	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Càncer de mama. Desigualtats socioeconòmiques	
Tortajada, Cecília	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Brots epidèmics, malalties transmissibles	CIBERESP - C2
Villalbí, Joan R.	Adscrit a GER	Tabac, càncer. Polítiques sanitàries i serveis a la comunitat	CIBERESP - C3

¹ Actualment ja no treballa a l'ASPB.

² DRID: Direcció de Recerca i Docència.

³ GER: Gerència.

CIBER d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP):

CIBERESP - C1: responsable Carme Borrell

CIBERESP - C2: responsable Joan A. Caylà

CIBERESP - C3: responsable Manel Nebot

CIBERESP - C4: responsable M.T. Brugal

Índex d'investigadors i investigadores en formació

Nom i cognom	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Abuín, Sònia	Desenvolupament de tècniques d'extracció per a la determinació de compostos orgànics en mostres d'origen alimentari i mediambiental	ASPB/Varian	Toni Rúbies	Laboratori: Química
Aibar, Imma	Diferencias por género en la mortalidad de una cohorte de admitidos a tratamiento por abuso o dependencia de cocaína en Barcelona	FIS	Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
Andreu, Ana	Tuberculosis en inmigrantes: una malaltia importada?	La Marató de TV3	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Azlor, Enric	Evolució de les desigualtats socioeconòmiques en la mortalitat dels joves a Barcelona: perspectiva multinivell	CIBERESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Bravo, Maria José	Projecte ITINERE	FIPSE	Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
Carnicer, Dolors	GEMES. Estudio de incubación del sida y supervivencia	FIPSE	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Casals, Martí	Incidencia de enfermedades infecciosas y supervivencia en una cohorte de etnia gitana del Camp de la Bota, Barcelona (1985-2008)	CIBERESP	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Cascant, Lorena	Gestió de l'observatori de desigualtats de gènere en la salut	CIBERESP	Lucía Artazcoz	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral
Castellano, Yolanda	ITINERE: diferencias de género en la mortalidad en jóvenes consumidores de cocaína	FIPSE	Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
Daban, Ferran	Avaluació de l'atenció primària de salut (APS) des de la perspectiva de desigualtats socials	CIBERESP	M. Isabel Pasarín	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Comunitària
Dalmau, Albert	Evaluación de las desigualdades socioeconómicas en la mortalidad en la ciudad de Barcelona, 1983-2004	FIS	Anna García-Altés	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Diéguez, Marta	Avaluació d'un programa de prevenció del consum de cànnabis en joves	Fundació Caixa Catalunya	Carles Ariza	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Espelt, Albert	EUROTHINE. Tackling Health Inequalities in Europe	Comissió Europea	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Fontcuberta, Mireia	Contaminantes orgánicos clorados en los alimentos: desarrollo de un sistema de información para la vigilancia de la salud pública	FIS	Joan Ramon Villalbí	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat
Fuertes, Carmen	Desarrollo de un modelo de acción en salud pública para educir las desigualdades sociales en la salud en núcleos urbanos de Barcelona que requieren atención especial	FIS	Elia Díez	Institut de Serveis a la Comunitat: Programes i Intervencions Preventives
García, Marta	Equitat en l'oferta de serveis d'atenció primària de salut	FIS	M. Isabel Pasarín	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Comunitària
García, Xavier	Intervenció per a la prevenció de la violència en l'entorn escolar	CIBERESP	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
García, Irene	Anàlisi de les desigualtats socials i econòmiques en salut reproductiva als barris de Barcelona	FIS	Glòria Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Garrido, Marco	Desigualdades en la utilización servicios sanitarios y prácticas preventivas en el cambio de siglo en España	FIS	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Germen, Noemí	Encuesta periódica de factores de riesgos escolares de Barcelona (FRESC 2008)	ASPB	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Gotsens, Mercè	Evolución de las desigualdades socioeconómicas en mortalidad en áreas pequeñas de ciudades de España - Proyecto MEDEA	CIBERESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària

Nom i cognom	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Hormigó, Jordi	Evaluación de la efectividad de un programa de prevención del inicio del consumo de cannabis	Plan nacional de drogas	Carles Ariza	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Lacasa, Daniel	ITINERE. Estudio de cohortes para evaluar el riesgo de infección por el VIH y el virus de la hepatitis C entre los jóvenes consumidores de psicoestimulantes en tres ciudades españolas	FIPSE	Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenió i Atenció a les Dependències
Layunta, Beatriz	Problemes de Salut Mental relacionats amb el treball atesos en l'atenció primària: dues perspectives per augmentar-ne la comprensió	FIS	Immaculada Cortés	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral
León, Gabriel	Evaluation of the impact of smoke-free policies in member states on exposure to second-hand smoke and tobacco consumption (IMPASHS)	Comissió Europea	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Lorente, Enrique	Estudio cohorte de hombres que tienen relaciones homosexuales y VIH	FIS	Patricia García de Olalla	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Mari-Dell'Olmo, Marc	Evolución de las desigualdades socioeconómicas en mortalidad en áreas pequeñas de ciudades de España - Proyecto MEDEA	CIBERESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Martín, Sílvia	Grupo de Estudio Multicéntrico Español de Seroconvertores (GEMES). Estudio del periodo de incubación del sida y la supervivencia de la infección por VIH en cohortes de seroconvertores	FIPSE	Patricia García de Olalla	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Martínez, M. Salut	Respiratory symptoms, asthma and passive smoking in children: effectiveness of an integrated individual, family and school-based intervention (respir.net)	La Marató de TV3	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Maydana, Edgar	Encuesta de satisfacción y percepción en profesionales de la red de atención primaria sobre el Programa de detección precoz del cáncer de mama	ASPB	Rosa Puigpinós	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Mendivil, Joan	Desigualtats socials en l'acompliment dels serveis sanitaris de la regió metropolitana de Barcelona	AATRM	Anna García-Altés	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Millet, Joan Pau	Tuberculosis en inmigrantes, ¿una enfermedad importada?	FIS	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Novoa, Ana Maria	Evaluación de estrategias de seguridad vial en España: desigualdades por género, grupos de edad y área geográfica	FIS	Catherine Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Olabarría, Marta	Desigualdades según género, clase social y área de residencia en lesiones por tráfico	FIS	Catherine Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Palencia, Laia	Desigualdades en la utilización de servicios sanitarios y prácticas preventivas en el cambio de siglo en España	FIS	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Pérez, Anna	Avaluació d'un programa de prevenció del consum de cànnabis en joves	Fundació Caixa Catalunya	Carles Ariza	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Pons, Mariona	Conocimientos, beneficios, barreras percibidas y prácticas frente a la detección precoz del cáncer de mama	FIS	Rosa Puigpinós	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Rocha, Katia	Desigualtats socials en la utilització del sistema sanitari a Catalunya: l'impacte en l'atenció primària i pràctiques preventives	AATRM	Maica Rodríguez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària

Nom i cognom	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Ruiz, Dolors	Desigualdades sociales y económicas en la planificación del embarazo en provincias y comunidades autónomas	FIS	Glòria Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Sánchez, Francesca	Extensió del programa de prevenció del consum de cànnabis en joves Xkpts a Catalunya i altres comunitats autònomes	Fundació Caixa Catalunya	Carles Ariza	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Santamariña, Elena	MACIUS. Impacte de l'ús de substàncies psicoactives en la morbimortalitat per lesions	Plan nacional de drogas	Catherine Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Serral, Gemma	MEDEA. Desigualtats socioeconòmiques i ambientals en mortalitat a Espanya	CIBERESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Solano, Rubén	Estudi FIPSE-Fundación para la Investigación y la Prevención del Sida en España	FIPSE	Patricia García de Olalla	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Soriano, M. Jesús	Evaluación del impacto económico y en la salud de la población de la Ley 28/2005 frente al tabaquismo	FIS	Anna García-Altés	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Tortajada, Silvia	Diferencias por género en la mortalidad de una cohorte de usuarios de admitidos a tratamiento por abuso o dependencia de cocaína en Barcelona	FIS	Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
Torres, Mariana	Disseny i desenvolupament de sistemes d'indicadors sanitaris i sistemes d'informació de salut pública accessibles via web	ASPB	Manel Tristán-Polo	Servei de Desenvolupament Informàtic
Valero, Natalia	Environmental Health Information System for Europe (ENHIS)	Comissió Europea	Manel Gonzalez-Cabré	Observatori de la Salut Pública: Salut Ambiental
Vicente, Zaida	Evaluación de la calidad y seguridad alimentaria (programa IQSA)	CIBERESP	Josep Arqués	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat
Villegas, Rodrigo	European Best Practices in Access, Quality and Appropriateness of Health Services for Immigrants in Europe	Comissió Europea	Rosa Puigpinós	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària

AATRM: Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdica.

CIBERESP: Centro de Investigación Biomédica en Red de Epidemiología y Salud Pública.

FIPSE: Fundación para la Investigación y la Prevención del Sida en España.

FIS: Fondo de Investigaciones Sanitarias.

Presentación

Isabel Ribas Seix

Presidenta de la Agencia
de Salud Pública de Barcelona

Presentamos nuevamente la memoria de investigación de la Agencia de Salud Pública de Barcelona, que da continuidad a las anteriores y sigue evidenciando el compromiso continuado con el fomento de la investigación. No es habitual que un organismo público, cuyo principal trabajo es la prestación de un servicio de primera magnitud como es la salud pública, sea a la vez un potente organismo en el campo de la investigación. Pero la Agencia de Salud Pública de Barcelona entiende que la investigación vinculada a la prestación de servicios es una herramienta poderosa para favorecer la excelencia en la práctica profesional y, por lo tanto, la mejora de la salud de la ciudadanía. En este sentido, ha asociado la prestación de servicios de salud pública de calidad al desarrollo de actividades de investigación y docencia de alto nivel en buena parte de sus servicios.

La investigación permite generar nuevo conocimiento para la salud pública y facilita la innovación de sus prestaciones. Al mismo tiempo, tanto la investigación como la docencia son elementos fundamentales de motivación de las organizaciones y de sus profesionales. De todos modos, a menudo resulta difícil compatibilizar las actividades del día a día y de la investigación, lo que conlleva una dedicación superior a la habitual. Otro valor añadido es que la investigación y la docencia de la Agencia de Salud Pública de Barcelona han permitido formar a un amplio número de personas investigadoras que actualmente son profesionales que trabajan en otras instituciones de salud pública de nuestro país.

Las líneas de investigación que aparecen reflejadas en esta memoria son las áreas relativas a los determinantes de salud, los problemas de salud, las desigualdades en salud, las políticas sanitarias, los servicios sanitarios y los servicios a la comunidad, la salud internacional y un área para temas relacionados con la metodología. La investigación queda reflejada en el abundante número de proyectos de investigación y de publicaciones en revistas científicas. También presentamos la oferta docente y formativa que, en colaboración con diferentes instituciones académicas tanto de la ciudad como de Cataluña y de otros países, configura un abanico destacado de formación especializada en el campo de la salud pública y las distintas disciplinas que la integran.

La perspectiva científica en la ASPB

En Barcelona, la institución responsable de la salud pública en la ciudad es la Agencia de Salud Pública de Barcelona (ASPB).

La ASPB emana de la Carta Municipal de Barcelona, que la configura como un organismo autónomo, participado de manera conjunta por el Ayuntamiento de Barcelona y la Generalitat de Cataluña y adscrito al Consorcio Sanitario de Barcelona. Además de tener un claro papel de apoyo en el ejercicio de la autoridad sanitaria local, sus funciones se desarrollan en los ámbitos de la protección y la promoción de la salud, la vigilancia de la salud pública y la atención a las personas drogodependientes y, principalmente, son:

- Conocer el estado de salud de la población y sus principales determinantes.
- Desarrollar políticas para mejorar el estado de salud de la población.
- Garantizar la prestación de servicios de salud pública.

La misión de la ASPB es velar por la salud de las personas residentes en Barcelona y visitantes, mediante:

- El conocimiento del estado de salud de la población y los factores que lo determinan.
- El desarrollo de políticas para mantener y mejorar la salud de la población.
- La garantía de la prestación de servicios en el terreno de la salud pública, asumiendo íntegramente las actuaciones que de ello se derivan para el ejercicio de la autoridad sanitaria en la ciudad.

La ASPB quiere integrar el concepto de "buena práctica" en salud pública a través de la promoción de la acción basada en la evidencia y la evaluación, así como de la investigación y la formación, aspirando a contribuir, conjuntamente con las instituciones académicas, a la mejora de la salud de la población. Del mismo modo, la ASPB quiere reforzar el liderazgo intersectorial de la acción en salud en Barcelona, en interacción con otras instituciones y entidades presentes en la ciudad que pueden contribuir a sus fines, y tiene la vocación de colaborar con

todos estos servicios, por lo que siempre buscará las fórmulas más apropiadas para cumplir su misión.

La visión de futuro de la ASPB es ser una organización de referencia en la gestión e innovación en salud pública, con un liderazgo reconocido, y aspira a la excelencia en sus servicios integrando la buena práctica en salud pública a través de la evaluación y la búsqueda de la calidad total.

La investigación, entendida como el conjunto de procesos sistemáticos que persiguen generar nuevo conocimiento que se pueda generalizar, constituye un elemento clave de la actividad de la ASPB. La investigación, por consiguiente, se configura como un elemento esencial de apoyo a la buena práctica profesional a través de la introducción de innovaciones como elemento mediador y se resume en la cultura de estrecha interrelación entre la investigación, la innovación y el servicio de la ASPB. A su vez, esta práctica profesional se articula en torno al catálogo de productos y servicios de la ASPB (figura 1) e integra los conceptos de:

- salud pública basada en la evidencia;
- introducción de innovaciones;
- evaluación continua, interna y externa;
- difusión del nuevo conocimiento, y
- revisión periódica de la cartera de servicios con nuevos productos y servicios.

En este sentido, la ASPB se constituye como un marco privilegiado para el desarrollo de actividades de investigación estrechamente vinculadas a las acciones de salud pública y comunitaria que desde esta se desarrollan.

Objetivo de la memoria científica

El objetivo central de esta memoria es presentar de manera estructurada y sintética los principales proyectos y productos de la investigación y la docencia desarrolladas desde la ASPB en los últimos dos años (2007-2008). También describe los diferentes productos docentes que se han ido consolidando a partir de las actividades de investigación y de la práctica de la salud pública en sus diversas vertientes. Este documento pretende actualizar la memoria que se inició hace unos años y que recoge los productos de investigación y docencia desde 1997.

El documento se estructura en torno a cinco ejes principales:

- La organización de la investigación.
- Las áreas temáticas y líneas de investigación.
- Los proyectos financiados.
- La producción científica.
- La actividad de docencia y formación.

A continuación se resumen las principales contribuciones de estos dos años en cada uno de los apartados mencionados.

La organización de la investigación

Las actividades de investigación y docencia se encuentran bajo la responsabilidad de la Dirección de Investigación y Docencia, una dirección transversal. Para la consecución de sus funciones, la Dirección de Investigación y Docencia cuenta de manera muy especial con la estrecha participación de una Comisión de Investigación y Docencia, así como con la Dirección de Recursos, a través de la cual se gestionan los aspectos vinculados a contrataciones, becas, gestión económica y asesoramiento jurídico. Hay que destacar asimismo que las áreas de comunicación, biblioteca digital (a través de la Fundación Biblioteca Josep Laporte), informática y servicios logísticos aportan un apoyo fundamental a los diferentes aspectos de la investigación que se efectúa en nuestra organización.

Las áreas temáticas y las líneas de investigación

Los diferentes grupos de investigadores y de líneas de investigación se han ido consolidando en torno al catálogo de servicios, siendo los propios servicios de la ASPB los que, hasta ahora, enmarcan el desarrollo de gran parte de los proyectos de investigación. Sin embargo, se ha ido produciendo una creciente colaboración transversal temática que rebasa los ámbitos organizativos formales y que permite incorporar perfiles técnicos complementarios ampliando el abordaje multidisciplinar de la investigación en salud pública (véase el índice de investigadores en el Anexo 2).

Esta colaboración permite estructurar la actividad de investigación en varias áreas temáticas que configuran un conjunto especializado de habilidades y productos científicos y docentes sobre los que se basan la competitividad y la excelencia científica de nuestra organización. Las grandes áreas temáticas son muy similares a las presentadas en la anterior memoria y son las seis siguientes:

- Determinantes de Salud.
- Problemas de Salud.
- Desigualdades en Salud.
- Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y Servicios a la Comunidad.
- Salud Internacional, Inmigración y Enfermedades Emergentes.
- Metodología.

A su vez, cada una de estas áreas temáticas se divide en varias líneas y sublíneas especializadas.

A partir del año 2006 se pusieron en marcha los Centros Biomédicos en Red (CIBER) en el Estado español, siendo uno de ellos el CIBER de Epidemiología y Salud Pública (CIBERESP) que actualmente consta de 55 grupos de investigación de diferentes centros, cuatro de los cuales son de la ASPB (véanse el cuadro 1 y el índice de investigadores en los Anexos 2 y 3). El CIBERESP continúa, integra y amplía la investigación en red que se inició con la Red de Centros de Investigación en Salud Pública (RCESP) y facilita la puesta en marcha de los proyectos.

Hay que indicar que cada una de estas áreas, líneas y sublíneas incluye abordajes complementarios propios de las diferentes disciplinas de la salud pública, entre las que destacan la epidemiología, los sistemas de información, los métodos analíticos y la evaluación de intervenciones preventivas y de promoción de la salud. Complementariamente, en muchos casos las distintas líneas hacen referencia a ámbitos comunitarios específicos, como el mundo del trabajo, el mundo educativo, los servicios sanitarios y sociales, la seguridad vial y el mundo asociativo.

Los proyectos financiados

En el periodo de referencia de esta memoria se han financiado un total de 24 proyectos de investigación de nueva adjudicación, con una media anual de 12 proyectos activos (véase la tabla 1 del Anexo 1). La distribución por áreas temáticas de los proyectos se resume en el gráfico 3 del Anexo 1, donde puede observarse que las áreas más activas han sido las relativas a determinantes de salud (especialmente tabaco, drogas y alcohol), a problemas de salud (especialmente accidentes y lesiones) y a desigualdades en salud.

La financiación de los proyectos activos en el año 2008 ha supuesto un importe total de 624.840 euros (ver el gráfico 6 del Anexo 1).

La producción científica

En el periodo 2007-2008 se han generado un total de 137 trabajos científicos publicados en revistas científicas indexadas. Esta cifra supone unos 68 artículos publicados anualmente. Por línea temática, se observa que las áreas y líneas que más publicaciones han registrado han sido las relativas a problemas de salud (especialmente enfermedades transmisibles), determinantes de salud (principalmente tabaco, drogas y alcohol) y desigualdades en salud. En el anexo 1 también se detalla esta información para cada una de las líneas y sublíneas temáticas (véanse las tablas 1 a 8).

La actividad de docencia y formación

Muchos de los distintos proyectos financiados han permitido la formación de personal investigador, especialmente de investigadores en formación predoctorales. En el periodo 2007-2008 se han formado 49 investigadores (véase el índice de investigadores en formación en el Anexo 3). La formación recibida ha permitido en varios casos la realización de tesis doctorales y tesinas de máster. Algunos de estos investigadores en formación mantienen actualmente su vinculación a la ASPB y otros se han incorporado a otras organizaciones.

La oferta docente de la ASPB se presenta en un apartado específico. Hay que destacar la realización del Fall Institute of Health Policy and Management de la Universidad Johns Hopkins de Baltimore (Estados Unidos) en Barcelona, y también que profesionales de la ASPB puedan seguir efectuando estancias de corta duración en Baltimore. Asimismo, gracias al convenio de colaboración con la Universidad Pompeu Fabra, la ASPB participa en el consejo de dirección y coordinación y en el consejo académico del Máster de Salud Pública, además de participar en la docencia de varias asignaturas. El convenio con la UPF también establece que la ASPB dispone de cinco becas cada año para facilitar que cinco personas puedan realizar el máster, dando preferencia a los trabajadores/as o investigadores/as en formación de la ASPB.

Figura 1. Catálogo de productos y servicios de la ASPB (2009)

Sistemas de información

1. Sistema de información sobre drogodependencias
2. Sistema de información de salud infantil y de salud sexual y reproductiva
3. Estadísticas vitales y registros poblacionales
4. Sistema de información de lesiones por tráfico
5. Sistema de información de control alimentario
6. Sistema de información de la calidad del aire y otros vectores ambientales
7. Informe de salud y sistema integrado de información
8. Encuestas de salud en población general y grupos específicos

Vigilancia y control epidemiológico

9. Programa de prevención y control de la tuberculosis
10. Vigilancia del VIH/sida y las hepatitis
11. Vigilancia y control de las meningitis y la legionelosis
12. Vigilancia y control de otras enfermedades transmisibles
13. Vigilancia y control de brotes epidémicos
14. Vigilancia de la salud ocupacional

Vigilancia i control ambiental

15. Programas de mejora de la calidad del aire
16. Vigilancia y control de las aguas de consumo humano
17. Vigilancia y control del medio hídrico (aguas freáticas y litorales)
18. Vigilancia y control de instalaciones de riesgo de *Legionella*
19. Vigilancia y control de actividades de riesgo sanitario (establecimientos y servicios plaguicidas, pircings y tatuajes...)

Vigilancia y control de alimentos y establecimientos alimentarios

20. Vigilancia y control sanitario de los mercados centrales
21. Vigilancia y control sanitario del Matadero
22. Vigilancia y control sanitario de industrias y establecimientos de comercio al por mayor
23. Vigilancia y control sanitario de establecimientos minoristas y mercados municipales
24. Vigilancia y control sanitario de establecimientos de restauración colectiva

Vigilancia y control de fauna urbana y plagas

25. Control de animales de compañía perdidos y abandonados
26. Custodia y adopción de animales en el Centro Municipal de Animales de Compañía
27. Vigilancia y control de animales salvajes urbanos
28. Vigilancia y control ambiental de plagas en la vía pública y el alcantarillado
29. Vigilancia y control ambiental de plagas en los edificios municipales

Laboratorio de Salud Pública

30. Apoyo a programas de vigilancia alimentaria
31. Apoyo a programas de control de aguas de consumo
32. Apoyo a programas de control ambiental
33. Apoyo a la investigación epidemiológica
34. Elaboraciones farmacológicas

Prevención y promoción de la salud

35. Programa de cribado de cáncer de mama
36. Plan de vacunación continuada
37. Prevención y control del tabaquismo
38. Educación para la salud en la escuela
39. Apoyo a otras intervenciones de salud en la escuela
40. Intervenciones de salud comunitaria en los barrios
41. Programas de prevención en las empresas

Atención a las drogodependencias

42. Programas comunitarios fuera de la escuela
43. Programa de orientación sobre drogas para adolescentes y familias
44. Programas de tratamiento en centros propios
45. Programas de disminución de riesgo en centros sociosanitarios
46. Programas de disminución de riesgo en la calle

Coordinación sanitaria y enlace

47. Coordinación con otros sectores de la Administración municipal
48. Coordinación y apoyo con los servicios municipales de salud de los distritos
49. Coordinación con otras administraciones y planificación de servicios sanitarios
50. Impulso intersectorial al Plan de drogas y asesoramiento a otros actores
51. Gestión de CAS y otros equipamientos de atención a las adicciones
52. Participación en la Ponencia Ambiental
53. Comunicación al público general y a los sectores sociales y profesionales
54. Apoyo a entidades relacionadas con la salud y organizaciones de ayuda mutua
55. Relación con otros municipios, FMC, FEMP y redes de ciudades saludables
56. Centro Colaborador de la Organización Mundial de la Salud y otras relaciones internacionales

Proyectos externos

57. Según proyecto y contrato

Investigación y docencia

58. Según proyecto y programa

Actividad de investigación

La Agencia de Salud Pública de Barcelona es una de las instituciones de salud pública pioneras en el desarrollo de la investigación en salud pública, investigación que ha sido posible gracias al impulso continuado desde los diferentes ámbitos de la organización, así como a la existencia de una colaboración transversal temática más allá de la estructura organizativa de la ASPB.

En este informe, la actividad de investigación en la ASPB se organiza según seis grandes áreas temáticas basadas en las áreas que se utilizaron en los anteriores informes sobre la investigación:

- Determinantes de Salud.
- Problemas de Salud.
- Desigualdades en Salud.
- Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y Servicios a la Comunidad.
- Salud Internacional, Inmigración y Enfermedades Emergentes.
- Metodología.

Estas grandes áreas serán ampliamente desarrolladas en este capítulo, primero separando las principales líneas de investigación dentro de cada gran área y después subdividiendo cada línea en las sublíneas que la conforman. Debe señalarse que la colaboración entre diferentes áreas y líneas dificulta, en ocasiones, la clasificación de determinados proyectos y las correspondientes publicaciones en una única área, pero para evitar duplicidades se ha optado por el área más estrechamente implicada en la línea de investigación del equipo de dirección del proyecto.

Dentro de cada sublínea de investigación se organiza la información de los años 2007 y 2008. En primer lugar, se presentan los proyectos científicos que se han desarrollado en estos dos años, al margen de la fecha de adjudicación. De todos estos proyectos se detallan el investigador/a principal, el título, la entidad financiadora y el periodo de vigencia. A continuación se especifican las publicaciones en revistas indexadas, que incluyen todos los artículos originales y las publicaciones que pueden consultarse y obtenerse en PubMed, independientemente del idioma de publicación y del factor de impacto. Las publicaciones se han listado por orden alfabético, con independencia del año de publicación.

Encontramos una tercera categoría que incluye otras publicaciones, donde se listan aquellas que, a pesar de no estar indexadas en PubMed, son un vehículo útil de los resultados de investigación de la ASPB, además de capítulos de libro escritos íntegra o parcialmente por investigadores de la ASPB. Pero no se han incluido las comunicaciones ni los libros de ponencias en congresos, aunque la presencia de diferentes grupos de investigadores en congresos, jornadas y reuniones de sociedades científicas de reconocido prestigio es una constante, tanto en líneas muy consolidadas como en las más emergentes. Por último, se incorporan dos categorías de clasificación más que hacen referencia a tesis doctorales y tesinas, donde se incluyen las tesis dirigidas y realizadas dentro del periodo mencionado y, por otro lado, los premios y otros.

Todo este conjunto de información se sintetiza en gráficos que ponen en evidencia cómo ha evolucionado la producción científica de manera global y, más detalladamente, por áreas temáticas (ver anexo 1).

Áreas temáticas

66	1 Área de Determinantes de Salud
66	Comportamientos y estilos de vida
	Tabaco
	Sustancias psicoactivas: alcohol y drogas no institucionalizadas
66	Determinantes de salud según los grupos de edad
66	Salud ambiental, higiene y seguridad de los alimentos
67	2 Área de Problemas de Salud
67	Salud sexual y reproductiva
67	Salud laboral y riesgo psicosocial del trabajo
68	Enfermedades transmisibles
	VIH/sida
	Tuberculosis
	Brotos epidémicos
	Vacunas y otras enfermedades transmisibles
68	Accidentes y lesiones
68	Cáncer
69	3 Área de Desigualdades en Salud
69	Desigualdades de género
69	Desigualdades socioeconómicas y geográficas
70	4 Área de Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y Servicios a la Comunidad
71	5 Área de Salud Internacional, Inmigración y Enfermedades Emergentes
71	6 Área de Metodología

1 Área de Determinantes de Salud

Líneas de investigación

El Área de Determinantes de Salud agrupa tres líneas principales de investigación. La primera corresponde a la identificación de aquellos factores determinantes para la adopción de comportamientos de riesgo asociados a los estilos de vida (hábitos tóxicos, actividad física, hábitos alimentarios). La segunda, a los determinantes de la salud según los grupos de edad. Y la tercera, al estudio y control de los factores ambientales determinantes para la salud de la población (agua, aire, zoonosis...), la higiene y la seguridad de los alimentos.

Comportamientos y estilos de vida

Objetivos estratégicos

- Estudio de los principales factores de riesgo en relación con los estilos de vida, como el tabaco, el abuso de sustancias psicoactivas como el alcohol y las drogas no institucionalizadas, los hábitos alimentarios y la actividad física, con la finalidad de identificar tendencias y analizar los factores ambientales y conductuales asociados que permitan diseñar las intervenciones preventivas correspondientes.
- Evaluación de la reducción de las consecuencias adversas al consumo de sustancias.
- Disposición de los programas/estrategias para individuos de riesgo en el consumo de sustancias, identificados en la escuela, en la comunidad y en la red asistencial.
- Análisis de factores de riesgo de VIH y hepatitis C en consumidores de sustancias por vía parenteral.
- Análisis de las características y evolución de la población consumidora de sustancias psicoactivas de Barcelona.
- Diseño de intervenciones de prevención primaria de los factores de riesgo asociados a los estilos de vida, dirigidas al entorno y a los factores predisponentes, facilitadores y reforzadores de los comportamientos de riesgo.

Determinantes de salud según los grupos de edad

Objetivos estratégicos

- Estudio de los determinantes de la salud teniendo en cuenta los grupos de edad.

Salud ambiental, higiene y seguridad de los alimentos

Objetivos estratégicos

- Respuesta fiable y rápida a las demandas analíticas del agua, el aire y el tratamiento de los alimentos, así como cualquier anomalía detectada en relación con los animales en Barcelona, garantizando su calidad analítica.
- Profundización en el estudio de enteropatógenos en aguas y alimentos.
- Identificación de los efectos de la contaminación ambiental sobre la salud poblacional, incluyendo el humo del tabaco y los diferentes contaminantes atmosféricos.

2 Área de Problemas de Salud

Líneas de investigación

El Área de Problemas de Salud engloba la línea de investigación sobre la salud sexual y reproductiva, la salud laboral y el riesgo psicosocial, la investigación sobre algunas enfermedades transmisibles, la investigación sobre las lesiones por accidente y la investigación sobre el cáncer.

La salud sexual y reproductiva es una línea de investigación en torno a la cual se orientan diferentes estudios sobre las desigualdades en la salud sexual y reproductiva. Otra área importante es la identificación de los factores de riesgo psicosocial relacionados con el estado de salud de diferentes colectivos de trabajadores y trabajadoras, y el análisis de la posible interacción entre la salud mental, los factores de riesgo psicosocial y el ámbito laboral.

La investigación en enfermedades transmisibles se estimuló en el año 1986, coincidiendo con el impulso al sistema de declaración obligatoria de determinadas enfermedades (particularmente VIH/sida, tuberculosis, enfermedad meningocócica, enfermedades importadas, etc.). En este epígrafe se estudia y realiza la gestión de los brotes epidémicos, las actuaciones comunitarias en relación con el Plan de vacunación y todo un conjunto de enfermedades transmisibles que se agrupan bajo la denominación de otras enfermedades transmisibles (*Haemophilus influenzae*, enfermedad meningocócica, etc.).

Por último, e integrando las acciones realizadas por organizaciones comunitarias a través de subvenciones y las realizadas con recursos propios, encontramos, dentro de los problemas de salud, las lesiones causadas por accidentes. Más recientemente se ha retomado la investigación en torno al cáncer, vinculada al reforzamiento de las actividades de información y prevención primaria y secundaria.

Salud sexual y reproductiva

Objetivos estratégicos

- Diseño de un plan de actuaciones de salud comunitaria dirigido a poblaciones específicas en situación de especial vulnerabilidad, como sería el caso de las mujeres en edad reproductiva, las mujeres gestantes, los recién nacidos y bebés y los niños y niñas.
- Análisis de factores relacionados con el control del embarazo, el parto y el puerperio (bajo peso al nacer, prematuridad, embarazo adolescente, control del embarazo, etc.).
- Análisis de las desigualdades en salud sexual y reproductiva.
- Detección precoz, estudio y fomento del registro de defectos congénitos de los recién nacidos.

Salud laboral y riesgo psicosocial del trabajo

Objetivos estratégicos

- Análisis de la relación entre el trabajo y la salud.
- Análisis de las desigualdades de género en salud relacionadas con el trabajo.
- Estudio del riesgo psicosocial del trabajo.

Enfermedades transmisibles

Objetivos estratégicos

- Diseño y evaluación de intervenciones para prevenir la adopción de comportamientos de riesgo respecto a nuevos casos de determinadas enfermedades, particularmente las de declaración obligatoria.
- Validez y exhaustividad de los sistemas de monitorización de la cobertura vacunal.
- Evaluación de los determinantes del cumplimiento del calendario vacunal.
- Estudio de la relación VIH/sida-tuberculosis-toxicomanías y las implicaciones para su control.
- Coordinación del Programa de prevención y control de la tuberculosis en la ciudad de Barcelona y del Programa sida.
- Coordinación de la Unidad Temática de Investigación en Tuberculosis, que comprende la coordinación de varios proyectos de investigación que engloban aspectos epidemiológicos, clínicos y microbiológicos de esta enfermedad.
- Desarrollo de sistemas de medida de la evolución de la tuberculosis y de la adherencia y cumplimiento de su tratamiento.
- Identificación de las medidas de control más útiles y de los protocolos de investigación más adecuados en caso de brote epidémico.

Accidentes y lesiones

Objetivos estratégicos

- Profundización en la epidemiología de los accidentes y lesiones y de sus principales determinantes, especialmente con relación a las lesiones de tráfico y las del ámbito doméstico.
- Evaluación del impacto de las intervenciones de prevención primaria y secundaria en las tendencias de la accidentalidad y de su impacto en salud.
- Desarrollo, consolidación y gestión de fuentes y sistemas de información, así como de instrumentos de medida útiles para el registro de los accidentes de tráfico en la ciudad de Barcelona.
- Realización de estudios prospectivos para conocer factores asociados a la aparición de lesiones.
- Colaboración en la evaluación de la calidad asistencial y rehabilitadora a los lesionados.

Cáncer

Objetivos estratégicos

- Profundización en la epidemiología del cáncer y de sus principales determinantes en la ciudad.
- Evaluación del impacto de las intervenciones de prevención primaria y secundaria en las tendencias del cáncer.
- Diseño y seguimiento del programa de cáncer de mama.

3 Área de Desigualdades en Salud

Líneas de investigación

En el marco de la innovación en las políticas de salud pública orientadas a la reducción de las desigualdades sociales en la salud, la ASPB trabaja fundamentalmente en el estudio de las desigualdades socioeconómicas, tanto en Barcelona como en Cataluña y en el Estado español. También analiza las desigualdades en salud entre hombres y mujeres derivadas de los roles sociales asignados según el sexo y profundiza en el estudio de la interacción entre el género, los roles familiares, la situación laboral y la clase social. El estudio de las desigualdades geográficas en áreas pequeñas es otra área a destacar.

Desigualdades de género

Objetivos estratégicos

- Estudio de las desigualdades en salud entre hombres y mujeres derivadas de los roles sociales asignados según el sexo: descripción, causa y evaluación de las intervenciones.
- Estudio de las desigualdades respecto al rol familiar y la situación laboral según el sexo.

Desigualdades socioeconómicas y geográficas

Objetivos estratégicos

- Determinación del papel de las desigualdades políticas, socioculturales y económicas tanto en el desarrollo de enfermedades como en la percepción de la salud.
- Estudio de las desigualdades según la clase social en la mortalidad, la morbilidad y la salud percibida y en la evolución de las mismas.
- Determinación del papel de las diferencias geográficas (el distrito de residencia, etc.) en la percepción de la salud, la morbilidad y la mortalidad.

4 Área de Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y Servicios a la Comunidad

Líneas de investigación

Esta área de investigación se focaliza en la colaboración con los diferentes ámbitos asistenciales de la ciudad, especialmente en cuanto a los servicios a la comunidad: servicios hospitalarios, atención primaria y atención a drogodependencias.

Objetivos estratégicos

- Análisis del impacto de la política en la salud de las poblaciones.
- Determinación de los factores que influyen en la utilización de los servicios hospitalarios por parte de la población.
- Evaluación del impacto de la reforma de la atención primaria en la salud.
- Análisis de la efectividad de determinadas medidas preventivas realizadas desde la atención primaria.
- Diseño de estrategias de intervención, en diferentes ámbitos, dirigidas a la atención a las drogodependencias: territorialización, política de disminución de riesgo, protocolos de colaboración con instituciones y programas, evaluación de la efectividad de las intervenciones breves, etc.
- Evaluación de la efectividad de la red asistencial para la atención a las drogodependencias.
- Medida del cumplimiento (*performance*) de los servicios sanitarios de la ciudad de Barcelona.
- Monitorización de la situación de salud en la ciudad de Barcelona a través de la realización de encuestas de salud, el informe de salud anual, el análisis de las estadísticas vitales, la producción anual de indicadores para áreas básicas de salud y por sectores sanitarios, entre otros.

5 Área de Salud Internacional, Inmigración y Enfermedades Emergentes

Líneas de investigación

Bajo este epígrafe se incluye la investigación orientada al estudio de todas aquellas enfermedades importadas (inmigrantes, cooperantes, viajeros), así como de la situación de salud de los inmigrantes en la ciudad. También incluye proyectos de investigación desarrollados en países de renta baja.

Objetivos estratégicos

- Evaluación de las necesidades prioritarias de salud en ciertas áreas y países en vías de desarrollo, campos de refugiados, etc.
- Estudio de las características diferenciales de enfermedades como tuberculosis, VIH/sida, en inmigrantes extranjeros que residen en el área de Barcelona.
- Descripción y control de enfermedades importadas (inmigrantes, cooperantes, viajeros, etc.).
- Estudio de la epidemiología de las enfermedades emergentes en Barcelona.

6 Área de Metodología

Líneas de investigación

Este ámbito abarca la investigación sobre aspectos metodológicos de la práctica de la salud pública y de las diferentes disciplinas que la integran.

Objetivos estratégicos

- Valoración de la publicación científica en el proceso de la investigación.
- Evaluación de intervenciones en salud pública.

Actividad de docencia

La Agencia de Salud Pública de Barcelona (ASPB), organiza y participa en un gran número de cursos y mantiene colaboraciones con diferentes instituciones académicas, lo que configura una amplia oferta docente propia, especialmente de posgrado, tanto de doctorado como de máster.

En la ASPB hay una formación continua de investigadores que trabajan en proyectos de investigación, así como de alumnos en prácticas de diferentes asignaturas relacionadas con la salud pública. Además, la ASPB da formación a médicos internos y residentes de Medicina Preventiva y Salud Pública, puesto que forma parte de una de las unidades docentes de Medicina Preventiva y Salud Pública de la ciudad de Barcelona. Esta unidad está formada por el Instituto Municipal de Asistencia Sanitaria, la Universidad Pompeu Fabra y la ASPB.

Un convenio firmado con la Universidad Pompeu Fabra facilita la colaboración entre ambas instituciones en el desarrollo del Máster de Salud Pública. Así, la ASPB participa en el consejo de dirección y coordinación y en el consejo académico, además de participar en la docencia de varias asignaturas (siendo varios profesionales de la ASPB profesores asociados de la UPF). El convenio también establece que la ASPB dispone de cinco becas cada año para facilitar que cinco personas puedan estudiar el máster, dando preferencia a los trabajadores/as o investigadores/as en formación de la ASPB.

El convenio de colaboración entre la ASPB y la Universidad Johns Hopkins de Estados Unidos facilita que en el último trimestre de cada año se desarrolle el Johns Hopkins Fall Institute In Health Policy and Management, que ofrece cursos de interés para los trabajadores y trabajadoras de salud pública. Los cursos son en inglés y son impartidos por profesorado de la Universidad Johns Hopkins y también por profesorado tanto de la ASPB como de la Universidad Pompeu Fabra. Fruto de este convenio, varios profesionales de la ASPB son profesores asociados de la Universidad Johns Hopkins.

Los diferentes cursos realizados por profesionales de la ASPB durante los años 2007 y 2008 se presentan a continuación en forma de tabla. Se han estructurado según la dirección y la docencia de cursos de formación universitaria, colaboraciones y convenios de prácticas y cursos en ciclos formativos. En cuanto a la docencia de formación universitaria, hay que señalar que la ASPB ha colaborado con la Universidad Pompeu Fabra, la Universidad Autónoma de Barcelona, la Universidad de Barcelona, la Universidad Ramon Llull, la Universidad Rovira i Virgili y la Universidad Oberta de Catalunya.

Cuadros, gráficos y tablas

Cuadro 1. Grupos del CIBER de Epidemiología y Salud Pública de la ASPB (pág. 8)

Cuadro 2. Actividades de docencia de la ASPB (pág. 44)

Tabla 1. Producción científica por áreas de investigación, 2004-2008 (pág. 47)

Gráfico 1. Evolución de la producción científica (proyectos), 2004-2008 (pág. 48)

Gráfico 2. Evolución de la producción científica (publicaciones), 2004-2008 (pág. 48)

Gráfico 3. Proyectos de nueva adjudicación por áreas de investigación, 2004-2008 (pág. 49)

Gráfico 4. Artículos publicados en revistas indexadas por áreas de investigación, 2004-2008 (pág. 49)

Gráfico 5. Otras publicaciones por áreas de investigación, 2004-2008 (pág. 49)

Tabla 2. Producción científica del Área de Determinantes de Salud, 2004-2008 (pág. 50)

Tabla 3. Producción científica del Área de Problemas de Salud, 2004-2008 (pág. 51)

Tabla 4. Producción científica del Área de Problemas de Salud, 2004-2008 (continuación) (pág. 52)

Tabla 5. Producción científica del Área de Desigualdades en Salud, 2004-2008 (pág. 52)

Tabla 6. Producción científica del Área de Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y de la Comunidad, 2004-2008 (pág. 52)

Tabla 7. Producción científica del Área de Salud Internacional, Inmigración y Enfermedades Emergentes, 2004-2008 (pág. 53)

Tabla 8. Producción científica del Área de Metodología, 2004-2008 (pág. 53)

Gráfico 6. Ingresos para los proyectos activos, 2004-2008 (pág. 53)

Gráfico 7. Ingresos para los proyectos según las entidades financiadoras, 2007-2008 (pág. 53)

Introduction

Isabel Ribas Seix

President of the Public Health
Agency of Barcelona

Once more we present the research report from the Public Health Agency of Barcelona, which follows on from preceding reports and continues to demonstrate the continued commitment to the promotion of research. It is not often that a public body, whose primary job is to provide a top priority public service such as public health, is at once a powerful body in the field of research. Since the Public Health Agency of Barcelona understands that research related to the provision of services is a powerful tool for promoting excellence in professional practice and therefore an improve in citizens' health. In this sense, it has associated the provision of quality public health services with the development of high-quality research activities and teaching in a good part of its services.

Research enables new knowledge to be generated for public health and facilitates innovation in the services it offers. Furthermore, both research and teaching are fundamental motivational elements for organisations and their professionals. In any event, it is often difficult to juggle everyday activities and research, which leads to greater dedication than usual. Another added value is that research and teaching at the Public Health Agency of Barcelona has enabled the training of a large number of researchers who are currently professionals working in public health institutions in our country.

The lines of research that are reflected in this report are areas relating to health determinants, health problems, health inequalities, health policy, healthcare services and community service, international health and other methodology-related topics. The research is reflected in the large number of research projects and publications in scientific journals. We also present the academic offering which, in collaboration with several academic institutions based in Barcelona, Catalonia and other countries alike, makes up a prominent range of specialised training in the field of public health and the various disciplines that form part of it.

The scientific perspective at the ASPB

In Barcelona, the institution responsible for public health in the city is the Public Health Agency of Barcelona (ASPB). The ASPB's origins lie in the Barcelona Municipal Charter, which defines it as an independent body, whose stakeholders are the City Council of Barcelona and the Generalitat of Catalonia, which is attached to the Barcelona Healthcare Consortium. In addition to having a clear role in supporting the performance of the local health authority, its functions are involved in the areas of health protection and promotion, the monitoring of public health and treatment for people with drug dependence. Its main functions are:

- To be aware of the health status of the general population and its main determinants.
- To develop policies to improve people's health.
- To guarantee the provision of public health services.

The ASPB's mission is to take care of the health of residents and visitors to Barcelona, through:

- Knowledge of the population's state of health and the factors that determine it;
- Development of policies to maintain and improve the population's health;
- A guarantee to provide services in the public health field, taking overall responsibility for those actions necessary for the exercise of the health authority in the city.

The ASPB wants to integrate the concept of "good practice" in public health through the promotion of evidence- and evaluation-based action, as well as research and training, aspiring to promote, together with academic institutions, its contribution to the population's health. By the same token, the ASPB seeks to strengthen the leadership of intersectorial action on health in Barcelona, in interaction with other institutions and organisations present in the city that can contribute to its purposes. Its mission is to work together with all these services, thus it will always seek the most appropriate ways to fulfil its mission.

The ASPB's vision for the future is of a benchmark organisation in management and innovation in public health, with recognised leadership. It aspires to excellence in its services by integrating the best practice in public health through evaluation and the search for total quality.

Research, understood as the set of systematic processes that seek to generate new knowledge that can be generalised, is a key element among the ASPB's activities. It is, therefore, an essential element for supporting good professional practice, through the introduction of innovations as a mediator, and this is encapsulated in the culture of close relations between research, innovation and the ASPB's service. In turn, this professional practice is structured around the ASPB's catalogue of products and services (Figure 1), and integrates the concepts of

- evidence-based public health;
- introduction of innovations;
- ongoing evaluation, internal and external;
- dissemination of new knowledge and
- regular reviews of the services portfolio adding new products and services.

In this sense, the ASPB stands as a privileged framework for carrying out research activities closely linked to public health and community-oriented actions developed from within it.

Purpose of the scientific report

The purpose of this report is to present a structured summary of the main research and teaching projects carried out by the ASPB over the last two years (2007-2008). The report also describes the different teaching products that have been consolidated based on research activities and the practice of public health in its many forms. This report aims to update the ongoing reports which were started some years ago and which encompass the main results of research and teaching since 1997.

The document is structured in five main sections:

- How research is organised.
- Subjects areas and lines of research.
- Projects funded.
- Scientific production.
- Teaching and training activities.

Following is a summary of the main contributions in the last two years in each of these areas.

How research is organised

Research and teaching activities are the responsibility of the Research and Teaching Board which is an overall management board. To carry out its functions, the Research and Teaching Board enjoys especially close participation from a Research and Training Committee as well as the Resources Board, through which it manages aspects related to contracts, grants, financial management and legal advice. It should be highlighted that the area departments of communication, digital library (via the Josep Laporte Library Foundation), IT and logistics services, provide crucial support for the different aspects of the research being conducted within our organisation.

Subjects areas and lines of research

The different research groups and lines of research have become consolidated around the catalogue of services, and the ASPB's own services, until now, have provided a framework for the development of many of the research projects implemented. However, collaboration has increased in a number of different disciplines far beyond purely formal organisational structures and has made it possible to include complementary technical profiles while expanding the multidisciplinary approach to public-health research (see list of researchers on Annex 2).

This collaboration allows the activity of research to be structured into several areas, making up a set of specialised skills and research and training products with a basis in competitiveness and the scientific excellence of our organisation. The six major subject areas are very similar to those presented in the previous report and are as follows:

- Health Determinants.
- Health Problems.
- Inequalities in Health.
- Health Policies, Healthcare Services and Services to the Community.
- International Health, Immigration and Emerging Diseases.
- Methodology.

In turn, each of these areas is divided into different specialised research lines and sublines.

The year 2006 saw the launch of the networked biomedical centres Centros Biomédicos en Red (CIBER) in Spain, one of these being the Epidemiology and Public Health CIBER (CIBERESP) which currently consists of 55 research groups from different centres, with four of them from the ASPB (see table 1 and the list of researchers in Annexes 2 and 3). The CIBERESP is continuing, expanding and integrating the research network that began with the Red de Centros de Investigación en Salud Pública (RCESP) and it facilitates the implementation of projects.

It should be noted that each of these areas, lines and sublines includes its

own complementary approaches to the different public health disciplines, including epidemiology, information systems, analytical methods, and evaluation of preventive interventions and health promotion. Additionally, the various lines often refer to specific community spheres, such as the workplace, the educational world, the health and social services, road safety and non-profit associations.

Projects funded

In the reference period covered by this report, a total of 24 newly awarded research projects received financing, with an annual average of 12 active projects (see Table 1 in Annex 1). The distribution by subject area of the projects is summarised in Figure 3 of Annex 1, which shows that the most active areas were determinants of health (especially tobacco, alcohol and drugs), health problems (especially accidents and injuries) and health inequalities.

The financing of active projects in the year 2008 has represented a total sum of 624,840 euros (see Graphic 6 of Annex 1).

Scientific production

In the period 2007-2008 a total of 137 scientific papers were published in indexed scientific journals. This figure represents approximately 68 articles published annually. By thematic line, we observe that the lines and areas that generated most publications were those related to health (especially communicable diseases), health determinants (mainly tobacco, alcohol and drugs) and health inequalities. Annex 1 also details information for each of the thematic lines and sublines (see Tables 1 to 8).

Teaching and training activities

Many of the different projects funded have enabled the training of researchers, especially researchers in pre-doctoral training. In the 2007-2008 period, 49 researchers have been trained (see the list of researchers in training in Annex 3). The training received has enabled the completion of doctoral theses and masters theses in several cases. Some of the researchers currently in training still form part of the ASPB while others have joined other organisations.

The ASPB's teaching programs are presented in a specific section of this report. It is worth highlighting the "Fall Institute of Health Policy and Management" of the Johns Hopkins University, Baltimore, United States of America, held in Barcelona, and also the fact that ASPB professionals may continue to make short-term stays in Baltimore. Also, thanks to the cooperation agreement with the Pompeu Fabra University, the ASPB is involved in the Management and Coordination Board of the Master's in Public Health. Moreover, ASPB professionals are involved in teaching various subjects in the Master's degree. The agreement also stipulates that the ASPB has 5 scholarships per year to help 5 people to do the master's degree, with preference for ASPB workers and researchers in training.

Figure 1. Catalogue of ASPB products and services (2009)

Information systems

1. Information system on drug dependence
2. Information system on children's health and sexual and reproductive health
3. Vital records and population registers
4. Information system on injuries due to traffic accidents
5. Information system on food hygiene and safety
6. Information system on air quality and other environmental vectors
7. Health report and integrated information system
8. Health surveys of the general population and specific groups

Epidemiological surveillance and control

9. Tuberculosis prevention and control programme
10. Surveillance of HIV/AIDS and hepatitis
11. Surveillance and control of meningitis and Legionnaire's disease
12. Surveillance and control of other transmissible diseases
13. Surveillance and control of epidemic outbreaks
14. Surveillance of occupational health

Environmental surveillance and control

15. Programmes for improving air quality
16. Surveillance and control of water for human consumption
17. Surveillance and control of water resources (groundwater and coastal waters)
18. Surveillance and control of installations with a risk of Legionnaire's disease
19. Surveillance and control of activities involving a health risk (pest control companies and services, body piercing, tattoos, etc.)

Surveillance and control of foods and food establishments

20. Health surveillance and control of central markets
21. Health surveillance and control of the slaughterhouse
22. Health surveillance and control of industries and wholesale establishments
23. Health surveillance and control of retail establishments and municipal markets
24. Health surveillance and control of catering establishments

Surveillance and control of urban fauna and pests

25. Control of lost or abandoned pets
26. Custody and adoption of animals at the municipal Animal Shelter
27. Surveillance and control of non-domestic urban animals
28. Environmental surveillance and control of pests in public places and in the sewer system
29. Environmental surveillance and control of pests in municipal buildings

Public Health Laboratory

30. Support for food surveillance programmes
31. Support for drinking water control programmes
32. Support for environmental control programmes
33. Support for epidemiological research
34. Pharmacological preparations

Disease prevention and health promotion

35. Breast cancer screening programmes
36. Continuous vaccination plan
37. Prevention and control of smoking
38. Health education in schools
39. Support for other health programmes in schools
40. Neighbourhood community health programmes
41. Prevention programmes in companies

Drug dependence programmes

42. Community programmes outside school
43. Drug counselling programme for adolescents and families
44. Treatment programmes at specialised centres
45. Risk reduction programmes in social and health centres
46. Programmes for reducing risk on the street

Health coordination and liaison

47. Coordination with other sectors of the municipal Administration
48. Coordination and support for the municipal health services of the different districts
49. Coordination with other administrations and planning of health services
50. Intersectoral promotion of the Drug Plan and advisory service for other agents
51. Management of social and health centres and other addiction care facilities
52. Participation in the Environment Report
53. Information to the general public and the social and professional sectors
54. Support for health-related entities and mutual aid organisations
55. Relations with other municipalities, the FMC (*Federation of Municipalities of Catalonia*), FEMP (*Spanish Federation of Municipalities and Provinces*) and healthy cities networks
56. World Health Organisation collaborating centre, with other international relations

External projects

57. According to project and contract

Research and training

58. According to project and programme

Research Activity

The Public Health Agency of Barcelona is one of the pioneering public health institutions in developing public health research. This is made possible by the unremitting drive of the organisation's different areas and also due to the existence of thematic collaboration that cuts across and beyond any organisational structure.

In this report, research activity at the ASPB is organised into six major subject areas based on the areas that were used in previous reports on research. These areas are:

- Health Determinants.
- Health Problems.
- Inequalities in Health.
- Health Policies, Healthcare Services and Services to the Community.
- International Health, Immigration and Emerging Diseases.
- Methodology.

These major areas will be extensively developed in this chapter, first by indicating the many research lines within each major area and then subdividing each line into its specific sublines. It should be noted that the collaboration between different areas and lines makes difficult, sometimes, the classification of certain projects and associated publications in a single area, but, to avoid duplication, the area more closely involved in the research line of the project management team was chosen.

The information on the years 2007 and 2008 is organised within each research subline. Presented first are the scientific projects that have taken place during these two years, regardless of the date of award. For all these projects, the details given are the principal investigator, the title, the funding body and the validity period. Next, publications in indexed journals are listed, including all original articles and publications that can be consulted and obtained at PubMed, regardless of the language of publication and impact factor. The publications are listed in alphabetical order regardless of year of publication.

There is also a third category which includes other publications, listing those that despite not being indexed on PubMed, are still a useful vehicle for communicating ASPB research results, plus book chapters written fully or partly by researchers at the ASPB. Communications and papers presented at congresses have not been included, although the presence of different groups of researchers at Congresses, Conferences and Meetings of Scientific Societies of prestige, is a constant, in well consolidated and emerging lines alike. Finally, there are two further categories of classification that reference Master's and Doctoral theses, including theses directed and produced within the aforementioned period and, in addition, awards and others.

All this information is summarised in graphics and tables that chart the evolution of scientific production on a global level and, in greater detail, by subject area (see Annex 1).

Subject areas

80	1 Health Determinants Area
80	Behaviors and Lifestyles
	Smoking
	Psychoactive substances: alcohol and non-institutionalized drugs
80	Determinants of health according to age groups
80	Environmental health, hygiene and food safety
81	2 Health Problems Area
81	Sexual and Reproductive Health
81	Occupational Health and Psychosocial Risk Factors in the Workplace
82	Infectious Diseases
	HIV/AIDS
	Tuberculosis
	Epidemic outbreaks
	Vaccinations and other infectious diseases
82	Accidents and Injuries
82	Cancer
83	3 Health Inequalities Area
83	Gender Inequalities
83	Socioeconomic and Geographic Inequalities
84	4 Healthcare Policy, Health Services and Community Services Area
85	5 International Health, Immigration and Emerging Diseases Area
85	6 Methodology Area

1 Health Determinants Area

Research lines

The Health Determinants Area groups together three main lines of research. The first corresponds to the identification of determining factors for the adoption of high-risk behaviours associated with lifestyle (toxic habits, physical activity, dietary habits). The second corresponds to health determinants according to age groups. And the third, to the study and control of those environmental factors that determine population's health (water, air, zoonoses, etc.), hygiene and food safety.

Behaviours and Lifestyles

Strategic objectives

- To study the main risk factors related to lifestyles, such as smoking, abuse of psychoactive substances such as alcohol and non-institutionalised drugs, dietary habits and physical activity, with the aim of identifying trends and to analyse the associated environmental and behavioural factors in order to design preventive interventions.
- To assess how to reduce the adverse consequences of substance consumption.
- To provide programs / strategies for individuals at risk of substance abuse who are identified at school, the community and the healthcare network.
- To analyse risk factors for HIV and hepatitis C in consumers of injection drugs.
- To analyse the characteristics and evolution of the population of consumers of psychoactive substances in Barcelona.
- To design interventions for primary prevention of risk factors associated with lifestyles by working on the environment and other factors that predispose and facilitate use and strengthen risk behaviours.

Determinants of health according to age groups

Strategic objectives

- To study the determinants of health, taking age groups into account.

Environmental health, hygiene and food safety

Strategic objectives

- To provide a reliable and fast response to the demand for testing of water, air and food processing, as well as any abnormal situation detected in relation to animals in Barcelona, and to guarantee the quality of these analysis.
- To carry out in-depth study of enteropathogens in food and water.
- To identify the effects of environmental pollution on population health, including tobacco smoke and various air pollutants.

2 Health Problems Area

Research lines

The Health Problems Area encompasses the line of research into sexual and reproductive health, occupational health and psychosocial risk, research into some infectious diseases, research into injuries caused by accidents and research into cancer.

Sexual and reproductive health is a line of research around which several studies on inequalities in sexual and reproductive health revolve. Another important area is the identification of risk factors related to the psychosocial health status of different groups of workers, and analysis of the possible interaction between mental health, psychosocial risk factors and the work sphere.

Research in infectious diseases was encouraged in 1986, coinciding with the implementation of a system making the reporting of certain diseases mandatory (especially HIV / AIDS, tuberculosis, meningococcal disease, imported diseases, etc.). This heading also covers the studying and management of epidemic outbreaks, community actions related to the Vaccination Plan and an entire group of contagious diseases grouped under the name of other communicable diseases (*Haemophilus influenzae*, meningococcal disease, etc.).

Finally, integrating actions carried out by community organisations through grants and those that are self-financed, within health problems are accidents and injuries. Work has recently been restarted on research into cancer, linked to providing more information and consolidating primary and secondary prevention actions.

Sexual and Reproductive Health

Strategic objectives

- To design a community-health action plan aimed at specific populations in a particularly vulnerable situation, such as women of reproductive age, pregnant women, newborns and children.
- To analyse factors related to the pregnancy monitoring, giving of birth and postnatal care (low birth weight, prematurity, adolescent pregnancy, pregnancy monitoring, etc.).
- To analyse inequalities in sexual and reproductive health.
- To ensure early detection, study and registration of congenital defects in newborns.

Occupational Health and Psychosocial Risk Factors in the Workplace

Strategic objectives

- To analyse the relationship between work and health.
- To analyse gender inequalities in health related with work.
- To study psychosocial risk factors in the workplace.

Infectious Diseases

Strategic objectives

- Design and evaluation of interventions to prevent the adoption of high-risk behaviors with regard to new cases of certain diseases, particularly those for which notification is mandatory.
- Validation and exhaustiveness of systems for monitoring vaccination cover.
- Evaluation of determinants of compliance with the vaccination schedule.
- Study of the relationship between VIH / AIDS – tuberculosis – drug addictions and the implications for their control.
- Coordination of the Programme for the prevention and monitoring of tuberculosis in the city of Barcelona and the AIDS Program.
- Coordination of the Thematic Unit for Tuberculosis Research, which includes the coordination of several research projects encompassing epidemiological, clinical and microbiological aspects of this disease.
- The development of systems for measuring the evolution of tuberculosis and of treatment adherence and compliance.
- Identification of the most useful control measures and the most suitable research protocols in epidemic outbreaks.

Accidents and Injuries

Strategic objectives

- In-depth study of the epidemiology of accidents and injuries and their main determinants, especially with relation to traffic injuries and domestic accidents.
- Evaluation of the impact of primary and secondary prevention actions on accident trends and their impact on health.
- Development, consolidation and management of information sources and systems as well as measurement tools useful for the registration of traffic injuries in the city of Barcelona.
- Carrying out of prospective studies to understand factors associated with the occurrence of injuries.
- Collaboration in assessing the quality of care and rehabilitation for injured people.

Cancer

Strategic objectives

- In-depth research into cancer epidemiology and its main determinants in the city.
- Evaluation of the impact of primary and secondary prevention interventions on cancer trends.
- Design and monitoring of the breast cancer programme.

3 Health Inequalities Area

Research lines

Within the context of innovation in public health policies aimed at reducing social inequalities in health, the ASPB works fundamentally on the study of socioeconomic inequalities in health, both in Barcelona as well as Catalonia and Spain. It also analyses inequalities in health between men and women derived from the social roles assigned by sex and carries out in-depth study of the interaction between gender, family roles, employment status and social class. The study of geographical inequalities in small areas is another area to highlight.

Gender Inequalities

Strategic objectives

- Study of the inequalities in health between men and women derived from the social roles assigned based on sex: description, cause and assessment of interventions.
- Study of inequalities related to family roles and employment status by sex.

Socioeconomic and Geographic Inequalities

Strategic objectives

- Determination of the role of political, social and economic inequalities both in the development of diseases and in health perception.
- The study of inequalities according to social class in mortality, morbidity and perceived health and in their evolution.
- Determination of the role played by geographical differences (district of residence, etc.) in health perception, morbidity and mortality.

4 Health Policy, Health Services and Community Services Area

Research lines

This research area focuses on collaboration with various healthcare areas in the city, especially with regard to services to the community: hospital services, primary care and care for drug addiction.

Strategic Objectives

- Analysis of the impact of policies on population health.
- Determination of the factors influencing the utilisation of hospital services by the population.
- Assessment of the impact of the reform of primary healthcare.
- Analysis of the effectiveness of preventive measures implemented from primary care.
- Designing of intervention strategies, in different spheres, aimed at care for drug addicts: territorialisation, policy of risk reduction, protocols of cooperation with institutions and programmes, evaluation of the effectiveness of short-term interventions, etc.
- Evaluation of the effectiveness of the support network for care for drug addicts.
- Measuring of the performance of health services in the city of Barcelona.
- Monitoring of the health situation in the city of Barcelona through health surveys, the annual health report, the analysis of vital statistics and the annual production of indicators for basic health areas and healthcare sectors, among others.

5 International Health, Immigration and Emerging Diseases Area

Research lines

This heading covers research oriented towards the study of all imported diseases (migrants, aid workers, travellers), as well as the health situation of immigrants in the city. It also includes research projects carried out in low-income countries.

Strategic objectives

- Evaluation of priority health needs in certain areas and in developing countries, refugee camps, etc.
- Study of the differential characteristics of diseases such as tuberculosis and HIV / AIDS in foreign immigrants living in the Barcelona area.
- Description and control of imported diseases (migrants, aid workers, travellers, etc.).
- Study of the epidemiology of emerging diseases in Barcelona.

6 Methodology Area

Research lines

This sphere includes research into methodological aspects of the practice of public health and the various disciplines it involves.

Strategic objectives

- Evaluation of scientific publication in the research process.
- Assessment of public health interventions.

Teaching Activity

The Public Health Agency of Barcelona (ASPB) organises and participates in a large number of courses and maintains partnerships with various academic institutions, making up a broad variety of teaching of its own, especially post-graduate teaching, for doctoral and Master's degrees alike.

Within the ASPB there is continuous training for researchers working on research projects as well as for student interns for various subjects relating to public health. Furthermore, the ASPB provides training to resident physicians and interns in Preventive Medicine and Public Health as it forms part of one of the teaching units for Preventive Medicine and Public Health in the city of Barcelona. This unit is formed by the Municipal Healthcare Institute (IMAS), Pompeu Fabra University (UPF) and the ASPB.

The collaboration agreement with the Pompeu Fabra University facilitates collaboration between both institutions in the development of the Master's in Public Health. Thus, the ASPB is involved in the Management and Coordination Board of the Master's in Public Health, as well as in the teaching of several subjects (various ASPB professionals are associated professors at the UPF). The agreement also stipulates that the ASPB has five scholarships each year to help five people to study for their Master's degree, with preference given to ASPB workers and/or researchers in training.

The cooperation agreement between the ASPB and the Johns Hopkins University in the United States provides that in the last quarter of each year, the "Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy and Management" will be held, offering courses of interest for public health workers. The courses are in English and taught by the faculty of the Johns Hopkins University and by faculty from the ASPB and the Pompeu Fabra University. As a result of this agreement, several ASPB professionals are associate professors of the Johns Hopkins University.

The various courses run by professionals from the ASPB during the years 2007 and 2008 are presented below in table format. They are structured according to the management and teaching of university training courses, work experience collaborations and agreements and courses within training cycles. With regard to university courses, it is worth highlighting that the ASPB has collaborated with the Pompeu Fabra University, the Autonomous University of Barcelona, the University of Barcelona, the Ramon Llull University, the Rovira i Virgili University and the University Oberta de Catalunya.

Charts, graphs and tables

Chart 1. Groups of the ASPB's Epidemiology and Public Health CIBER (page 8)

Chart 2. Teaching activities at the ASPB (page 44)

Table 1. Scientific production by main areas of research, 2004-2008 (page 47)

Figure 1. Evolution of scientific production (projects), 2004-2008 (page 48)

Figure 2. Evolution of scientific production (publications), 2004-2008 (page 48)

Figure 3. New projects receiving funding by research area, 2004-2008 (page 49)

Figure 4. Articles published in journals indexed by research area, 2004-2008 (page 49)

Figure 5. Articles published in other publications by research areas, 2004-2008 (page 49)

Table 2. Scientific production in the Health Determinants Area, 2004-2008 (page 50)

Table 3. Scientific production in the Health Problems Area, 2004-2008 (page 51)

Table 4. Scientific production in the Health Problems Area, 2004-2008 (continued) (page 52)

Table 5. Scientific production in the Health Inequalities Area, 2004-2008 (page 52)

Table 6. Scientific production in the Health Policy, Healthcare Services and Community Services Area, 2004-2008 (page 52)

Table 7. Scientific production in the International Health, Immigration and Emerging Diseases Area, 2004-2008 (page 53)

Table 8. Scientific production in the Methodology Area, 2004-2008 (page 53)

Figure 6. Income for active projects, 2004-2008 (page 53)

Figure 7. Funding received for active projects by funding institution, 2007-2008 (page 53)

R